

บทที่ 4

การวิเคราะห์ข้อมูล

ในการนำเสนอผลงานวิจัยเรื่องการสืบทอดวัฒนธรรมชุมชนคาทอลิกของอาสนวิหารพระนางมารีอาปฏิสนธินิรมล : กรณีศึกษา วัดพระหฤทัยแห่งพระเยซูเจ้า อำเภอลำลูกเกด จังหวัดจันทบุรี เพื่อตอบคำถามหลักของการวิจัยครั้งนี้ให้ชัดเจน มีหลักฐานเชิงประจักษ์ (Empirical Evidence) และเพื่อการตอบให้ตรงตามวัตถุประสงค์ ผู้วิจัยจะแบ่งหัวข้อในการนำเสนอผลการศึกษาออกเป็น 2 ส่วน ดังนี้

1. พัฒนาการของชุมชนวัดพระหฤทัยแห่งพระเยซูเจ้า อำเภอลำลูกเกด จังหวัดจันทบุรี
2. ผลการศึกษาเรื่องการสืบทอดวัฒนธรรมชุมชนคาทอลิกของอาสนวิหารพระนางมารีอาปฏิสนธินิรมล : กรณีศึกษาวัดพระหฤทัยแห่งพระเยซูเจ้า อำเภอลำลูกเกด จังหวัดจันทบุรี

พัฒนาการของชุมชนวัดพระหฤทัยแห่งพระเยซูเจ้า อำเภอลำลูกเกด จังหวัดจันทบุรี

อำเภอลำลูกเกด เริ่มจากการค้นพบศิลาจารึกขลุง ซึ่งเป็นหินทรายสีแดงใช้อักษรปัลลวะ พุทธศตวรรษ 12 (อยู่ระหว่างปี พ.ศ. 1101 ถึง พ.ศ. 1200 การกำหนดอายุ ศ. ยอร์ช เซเดส์ ได้สรุปรูปแบบอักษรไว้พอสังเขปว่า เป็นอักษรที่ใช้กันโดยทั่วไปในคริสต์ศตวรรษที่ 7 หรือราวพุทธศตวรรษที่ 12-13 ซึ่งก็ร่วมสมัยกันกับจารึกวัดสระบาปและจารึกวัดทองทั่ว ซึ่งทางหอสมุดแห่งชาติได้กำหนดอายุตามตัวอักษรเป็นอักษรปัลลวะ อายุราวพุทธศตวรรษที่ 12

มีประวัติว่าผู้ใหญ่วัยหนึ่งพบโดยบังเอิญในขณะที่กำลังทำสวนพริกไทย ซึ่งตั้งอยู่ข้าง ๆ ศาลเจ้า (โรงเจ) ใกล้กับที่ว่าการอำเภอลำลูกเกดอยู่สุดปลายคลอง ต่อมาหลวงธรรมมาภิรมย์ (เถิก จิตรกลี) ซึ่งมีถิ่นกำเนิด ณ ตำบลตะปอนน้อย เจ้าหน้าที่หอพระสมุดวชิรญาณทราบเรื่องจึงได้แจ้งให้ ศ.ยอร์ช เซเดส์ ทราบเมื่อปี พ.ศ. 2461 เรื่องราวเกี่ยวกับจารึกขลุงนี้ มีกล่าวถึงในวารสารฝรั่งเศส ปลายบูรพาทิศเท่านั้น ในส่วนของชื่อนั้นมีผู้กล่าวว่า ขลุง เป็นภาษาของ ซึ่งเป็นชนเผ่าโบราณเผ่าหนึ่ง มีภูมิลำเนาอยู่ในท้องที่อำเภอต่าง ๆ ของจังหวัดจันทบุรี (ปัจจุบันส่วนใหญ่อยู่ที่อำเภอมะขาม) ซึ่งมีความหมายว่า ที่ลุ่ม ๆ ดอน ๆ น้ำท่วมถึง เนื่องจากภูมิประเทศของขลุงเป็นที่ ที่มีภูเขา แม่น้ำ และทะเลติดต่อกัน จึงสอดคล้องกับความหมายที่ได้เรียกขานกันมา

บ้างว่าอำเภอลำลูกเกด มาจากคำว่า “โขลง” หรือ “โขลงช้าง” เนื่องจากในสมัยก่อนนั้นพื้นที่อำเภอลำลูกเกด น่าจะมีช้างอาศัยอยู่เป็นจำนวนมาก และเมืองขลุงนี้น่าจะเป็นเมืองขึ้นของอาณาจักรขอม (เขมร) ซึ่งจะค่อนช้างไปที่เมืองเพนียด จันทบุรี แล้วคัดช้างส่งไปใช้แรงงานในอาณาจักรมอญเหตุสำคัญอันที่จะทำให้เชื่อได้ว่า เมืองขลุง มาจากคำว่า โขลง (โขลงช้าง) ก็คือ ตำบล-หมู่บ้านต่าง ๆ

ในพื้นที่ของอำเภอขลุงหลายแห่งมีชื่อที่สอดคล้องกับถิ่นที่อยู่ของช้าง ซึ่งกินไผ่เป็นอาหาร เช่น บ้านเวฬุวัน (เวฬุ แปลว่า ป่าไผ่) บ้านช้างข้าม บ่อเวฬุ เป็นต้น และในปัจจุบันก็ยังมีช้างอยู่ในบริเวณตำบลบ่อเวฬุ (สำนักงานพัฒนาชุมชนอำเภอขลุง จังหวัดจันทบุรี. ม.ป.ป.)

เดิมที่เดียวอำเภอขลุงเป็น “เมือง” มีเจ้าเมืองปกครองเรียกกันว่า “เมืองขลุง” (หรือเมืองขลุงบุรี ตามหลักฐานเมื่อปี จ.ศ. 1233/ค.ศ. 1871/พ.ศ. 2414) โดยมีบันทึกในพงศาวดารเขมร เขียนถึงเมืองขลุงไว้ว่า “ในสมัย จ.ศ. 1143 (ค.ศ. 1781/พ.ศ. 2324) การปกครองในสมัยนั้นเป็นแบบสมบูรณาญาสิทธิราชย์ จนกระทั่งถึงสมัยพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ 5 ได้จัดระเบียบการปกครองตามแบบมณฑลเทศาภิบาลใหม่แล้ว เมืองขลุงจึงมีฐานะเป็นอำเภอขลุง เรียกว่า “อำเภอขลุง” ขึ้นกับเมืองจันทบุรี มณฑลจันทบุรี ต่อมาฝรั่งเศสได้ย้ายจากเมืองจันทบุรีไปอยู่จังหวัดตราด อำเภอขลุงจึงได้รับการยกระดับเป็นเมืองอีกระยะหนึ่ง มีฐานะเป็นเมืองจัตวา เรียกว่า “เมืองขลุง” ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้หลวงเสนาราชภักดี ยกกระบัตรเมืองจันทบุรีเป็นผู้ว่าราชการเมืองขลุงต่อมาราว พ.ศ. 2451 (ค.ศ. 1908) เมืองขลุง ได้ยุบเป็น “อำเภอ” ขึ้นกับเมืองจันทบุรี

การศึกษาเรื่องราวที่เป็นมาตั้งแต่อดีตถึงปัจจุบันที่สอดคล้องกับบริบททางสังคม อันเป็นองค์ความรู้ที่ค้นพบได้จากการศึกษาของชุมชนวัดพระธาตุยแห่งพระเยซูเจ้า อำเภอขลุง จังหวัดจันทบุรี สามารถสรุปได้ว่า ชุมชนวัดพระธาตุยแห่งพระเยซูเจ้า อำเภอขลุง จังหวัดจันทบุรี มีพัฒนาการเปลี่ยนแปลงที่ผู้วิจัยสามารถแบ่งช่วงตอนของการศึกษาออกได้เป็น 3 ช่วงใหญ่ๆ ดังต่อไปนี้ (วัดพระธาตุยแห่งพระเยซูเจ้า อำเภอขลุง จังหวัดจันทบุรี. 2551 : ไม่ปรากฏเลขหน้า)

1. วัดพระธาตุยแห่งพระเยซูเจ้าฯ ในฐานะที่เป็นส่วนหนึ่งของอาสนวิหารพระนางมารีอาฯ
2. การสร้างชุมชนทางศาสนาของวัดพระธาตุยแห่งพระเยซูเจ้าฯ
3. ยุคขยายตัวของชุมชนทางศาสนา

วัดพระธาตุยแห่งพระเยซูเจ้าฯ ในฐานะที่เป็นส่วนหนึ่งของอาสนวิหารพระนางมารีอาฯ

ในปี ค.ศ. 1870 (พ.ศ. 2413) มีคริสตชนจากจันทบุรี 3 - 4 ครอบครัว ย้ายมาอยู่ที่วันยาว (คำว่า “วันยาว” เพี้ยนมาจากคำว่า “ด้านยาว” คือ แม่น้ำด้านยาวที่ไม่คดเคี้ยว) ซึ่งขณะนั้นเป็นเพียงหมู่บ้านเล็กๆ ครอบครัวคริสตัง (คาทอลิก) ที่อพยพมาจากจันทบุรีรายแรกคือ นายเหงียน กับภรรยาชื่อ นางเกียง ใช้นามสกุลว่า “ห่อเหวียน” มีลูกชาย 2 คน หญิง 3 คน ครอบครัวที่สองคือ นายเต้าเป็นคนจีน ภรรยาชื่อ นางผด เป็นญวน

ปี ค.ศ. 1873 (พ.ศ. 2416) คุณพ่อแกตริก (P.Quentric) เจ้าวัดจันทบุรี ได้ตั้งกลุ่มคริสตังขึ้นที่วัดวันยาว (วัดขลุง) มีการสอนคำสอนให้เด็ก ถวายมิสซา ส่งศีล ฯลฯ

ปี ค.ศ. 1875 (พ.ศ. 2418) มีคริสตังอยู่ 146 คน คุณพ่อกังตริก ได้สร้างวัดน้อยเล็ก ๆ ขึ้นหลังหนึ่ง โดยใช้ฝาไม้มุงหลังคาคนที่ไปวัดหลังนี้จะต้องเดินบนสะพานไม้แคบ ๆ และใช้สำหรับเป็นที่พักของมิสชันนารี เมื่อมาเยี่ยมเยียนด้วย พระสงฆ์ที่ผลัดเปลี่ยนกันมาถวายมิสซา คือ คุณพ่อเปริกัล (P.Peyrical) ซึ่งเป็นพระสงฆ์ชาวฝรั่งเศส โดยจะมาเดือนละ 1 ครั้ง

ต่อมาเมื่อครบครวอื่น ๆ จากจันทบูร ย้ายมาสมทบที่วันยาว เนื่องจากอำเภอเมืองมีทำเลที่ตั้งอยู่ในถิ่นที่อุดมสมบูรณ์ทั้งทางบกและทางทะเล จึงมีครอบครัวคริสตังอพยพเพิ่มขึ้นเรื่อย ๆ ในจำนวนผู้อพยพนี้ มีบางรายขอใช้นามสกุล “ห่อเหียน” ด้วย เพราะขณะนั้น เป็นตระกูลที่ใหญ่กว่าตระกูลอื่น ต่อมาก็มีการเปลี่ยนนามสกุลใหม่ เนื่องจากเห็นว่านามสกุล “ห่อเหียน” มีสำเนียงเป็นญวน จึงเปลี่ยนเป็น “นามวงษ์” “สุขสำราญ” “นามกร” เป็นต้น

ในปี ค.ศ. 1877 (พ.ศ. 2420) ได้ที่ดินแปลงนี้มาเป็นกรรมสิทธิ์โดยหลวงจำรอง ขณะนั้นเป็นนายอำเภอเมืองชลบุรี ได้ประกาศสิทธิทางกฎหมายเหนือที่ดินแปลงนี้ให้แก่คุณพ่อกังตริก เพื่อให้ครอบครัวคริสตังตั้งรากฐาน และสำหรับใช้เป็นสุสาน ซึ่งต่อมาได้เป็นที่ตั้งของวัด ที่ดินอีกแปลงหนึ่งกว้างขวางพอจะให้คุณพ่อกังตริก ก่อสร้างเป็นตลาดเล็ก ๆ และทำเป็นสุสานขึ้นที่ดินผืนนี้ ตั้งอยู่สองข้างทางของตลาดวันยาว (ถนนเทศบาลสาย 1)

ปี ค.ศ. 1879 (พ.ศ. 2422) คุณพ่อกังตริก เห็นว่ามีความจำเป็นที่จะต้องสร้างวัดใหม่ให้กว้างขวางกว่าเดิม เพื่อให้เพียงพอกับจำนวนสัตบุรุษที่ทวีมากขึ้น จึงเลือกที่หัวโค้งของแม่น้ำด้านตลิ่งออก แต่บริเวณดังกล่าวเป็นที่ลุ่ม จำเป็นต้องถม เพื่อให้สูงพ้นน้ำเค็มที่จะท่วมเข้ามา จึงได้ก่อกำแพงอิฐทางด้านใต้ขึ้น และบนดินทรายจากบริเวณใกล้เคียงขึ้นมาถม ลักษณะของวัดใหม่นี้หันหน้าวัดลงแม่น้ำ เพราะการคมนาคมในสมัยนั้นใช้ทางน้ำเพียงทางเดียว ภายในวัดเป็นห้องโถงไม่มีเก้าอี้การเข้าร่วมมิสซา สัตบุรุษจะต้องนั่งกับพื้น ประตูทางเข้าวัดมีทางเดียว คือ ตรงกลางด้านหน้า ส่วนทางด้านหลังวัด ใช้เป็นที่พักอาศัยของพระสงฆ์และเก็บเครื่องมือมิสซา วัดใหม่หลังนี้ได้อัญเชิญ พระนามพระหฤทัย มาเป็นองค์อุปถัมภ์ของวัด โดยใช้ชื่อว่า... “วัดพระหฤทัยแห่งพระเยซูเจ้า”

ในปี ค.ศ. 1900 (พ.ศ. 2443) มีคริสตัง 72 คน

ปี ค.ศ. 1909 (พ.ศ. 2452) คุณพ่อแฟฟร์ (P.Faivre) ได้ขออนายอำเภอเมืองชลบุรี (พระพิศลศรัทธคุณ (มิ่ง) ปริชญานนท์) ร.ศ. 128) ให้ยืนยันเขตที่ดินเป็นของมิสซัง และขอให้ออกสิทธิบัตรตามกฎหมายให้ด้วย นายอำเภอได้ยืนยันเขตที่ดิน และหลังจากนั้นไม่กี่วัน ก็ได้ออกสิทธิบัตรเป็นทางการให้คุณพ่อแฟฟร์ รับรองว่าที่ดินแปลงนี้เป็นกรรมสิทธิ์ของมิสซัง

ในปี ค.ศ. 1910 (พ.ศ. 2453) มีคริสตัง 220 คน

ในปี ค.ศ. 1911 (พ.ศ. 2454) จำนวนสัตบุรุษเพิ่มมากขึ้น ทำให้วัดดุดับแคบ ประกอบกับ วัสดุต่าง ๆ ก็เริ่มเสื่อมสภาพลง คุณพ่อแฟร์ จากวัดจันทบุรีที่มลายูมิสซา จึงได้ตกลงใจที่จะสร้างวัดหลังที่สองขึ้น โดยให้ช่างเส็ง ซึ่งเป็นคริสตังชาวจีนที่ย้ายมาจากจันทบุรี เป็นผู้ดำเนินการสร้าง นายเส็งผู้นี้เป็นต้นตระกูล"นิโรภาส" สำหรับเงินที่ใช้ในการก่อสร้าง ได้เรียไ้รจากสัตบุรุษวัดขลุบ้าง จากสัตบุรุษวัดจันทบุรีบ้าง วัดหลังนี้ใหญ่ และแข็งแรงกว่าเดิมมาก มีหอรณะงอยู่ ที่มุมวัด ลักษณะของหอรณะงเป็นจั่วแหลมขึ้นไปตามสมัยนิยม ทั้งนี้คุณพ่อได้วางแผนไว้เพื่อสำหรับขยายออกให้กว้างได้ โดยไม่ต้องรื้อโครงสร้างเดิมออก เมื่อต้องการต่อเติมในภายหลัง

ในปี ค.ศ. 1913 (พ.ศ. 2456) สถานเลี้ยงเด็กกำพร้าหลังเล็ก ๆ ถูกสร้างขึ้น โดยคุณพ่อเปรีกาล มีซิสเตอร์ 3 คน จากจันทบุรี เป็นผู้ดูแล และยังสร้างโรงเรียนเล็ก ๆ หลังหนึ่ง ให้ซิสเตอร์คนหนึ่งดูแลเช่นกัน

ในปี ค.ศ. 1915 (พ.ศ. 2458) มีคริสตัง 290 คน สถานเลี้ยงเด็กกำพร้าหลังใหม่กว้างขวางกว่า สร้างขึ้นแทนหลังเก่า

คุณพ่อที่มาเยี่ยมสัตบุรุษ สอนคำสอน และอยู่ในการดูแลของคุณพ่อกาลังย์ (P.Calenge) ซึ่งเป็นชาวฝรั่งเศส และในเวลานั้นคุณพ่อก็ยังคงอาศัยห้องหลังวัดเป็นที่พักนอนหลับนอน ต่อมาคุณพ่อได้สร้างบ้านไม้ขึ้น เพื่อใช้เป็นบ้านพักพระสงฆ์ ซึ่งเป็นหลังแรก ในปี ค.ศ. 1917 (พ.ศ. 2460)

ในปี ค.ศ. 1917 (พ.ศ. 2460) นี้เอง วัดหลังนี้กลับดุดับแคบเกินไปอีก คุณพ่อกาลังย์ จึงขยายปีกวัดทั้งสองข้างออกไปอีก เพื่อให้เพียงพอกับจำนวนของสัตบุรุษ ที่เพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็ว การสร้างและขยายวัดในครั้งนี้ได้รับความร่วมมือจากสัตบุรุษวัดขลุบเป็นอย่างดี โปรดศีลเป็นประจำคือ “คุณพ่อยอแซฟ (Joseph)” คุณพ่อใช้ม้าเป็นพาหนะในการเดินทางจากจันทบุรี มายังอำเภอขลุ และจะพำนักอยู่ที่ขลุครั้งละ 1 หรือ 2 สัปดาห์ เป็นประจำเช่นนี้ นานพอสมควร

ปี ค.ศ. 1916 ชุมนุมคริสตชนขลุ กับวัดจันทบุรี ในระหว่างยุคนี้ มีชัชนารี ที่มีหน้าที่ดูแล กลุ่มคริสตชนขลุ คือ คุณพ่อกังตริก (P.Quentric) คุณพ่อเดสซาลส์ (Dessalles) คุณพ่อกืออาซ (Cuaz) คุณพ่อยอแซฟ (Joseph) คุณพ่อจ็อกลาร์ (Juglar) คุณพ่อเปรีกาล (Peyrical) คุณพ่อท็อกเกลร์ (Chockler) คุณพ่อการ์ตอง (Carton) คุณพ่อแฟร์ (Faivre) และคุณพ่อบองวันต์ (Bonvent)

เจ้าหน้าที่ซึ่งถูกแต่งตั้งของชุมนุมคริสตชน แห่งจันทบุรี ด้วยการเลียนแบบเขตปกครองมิสซังโคชินจีน (Cochinchine) ผู้ปกครองมิสซังแห่งประเทศไทย ได้แต่งตั้งเจ้าหน้าที่ในชุมชนคริสตชนอันนาม (Anamites) เจ้าหน้าที่เหล่านี้ เป็นผู้ช่วยมิสชันนารี เพื่อรักษาระเบียบเรียบร้อย และความรื้อนร ในท่ามกลางคริสตชน พวกเขาจะมีพันธกิจที่จะเยี่ยมเยียนคนเจ็บป่วย และเตรียมคนป่วยให้ตายอย่างศักดิ์สิทธิ์ เดือนคนบาปเปิดเผยให้กลับใจ และแจ้งให้มิสชันนารีทราบถึงปัญหา

ที่เกิดขึ้นในกลุ่มคริสตชน ที่สุดพวกเขาเป็นผู้รักษาของมิสซันนารี ในเรื่องเกี่ยวกับกลุ่มคริสตชน จันทบูร

ข้อพิสูจน์เป็นที่ประจักษ์ว่า เจ้าหน้าที่นี้ได้ให้บริการประเสริฐยิ่ง แก่กลุ่มคริสตชน แต่น่าเสียดาย ตั้งแต่เริ่มศตวรรษที่ 20 พวกเขา (เจ้าหน้าที่เหล่านี้) ได้สูญเสียอิทธิพลที่เขาเคยมี แต่ก่อน สาเหตุก็คือ จิตตารมณ์แห่งอิสรภาพของบรรดาคริสต์ตัง จิตตารมณ์-แห่งอิสรภาพนี้ ยิ่งวันยิ่งเพิ่มขึ้น

ในปี ค.ศ. 1916 ชุมชนคริสตชนกลุ่มนี้มีพันธะขึ้นกับจันทบูร และโดยเฉพาะอย่างยิ่ง ในด้านแรงงาน เนื่องจากพื้นที่ ที่ใช้สร้างครั้งนี้เป็นที่ลุ่ม ลึกประมาณ 1 เมตร คุณพ่อกาลังย์ จึงเริ่มด้วยการระดมกำลังของสัตบุรุษวัดขลุ่ยช่วยกันถมที่ ซึ่งติดกับถนนคริสต์อุดม (ถนนเทศบาล สาย 2) เพื่อสร้างเป็นบ้านพักของพระสงฆ์ วัสดุที่ใช้ถมก็คือ ดิน ทราย และเปลือกไม้โกงกาง ซึ่งได้ มาจากการกะเทาะเปลือก โดยคนเผ่าถ่านจะกะเทาะออก สัตบุรุษระดมกำลังช่วยกันถมสัปดาห์ ละครั้ง ดังนั้นกว่าจะเต็มบริเวณที่สร้างก็ใช้เวลาเป็นปี

ปี ค.ศ. 1921 สถานเลี้ยงเด็กกำพร้าหลังใหม่ กว้างขวางกว่าเก่าอีก ถูกสร้างแทนหลังเก่า เพื่อใช้เป็นบ้านสำหรับซิสเตอร์หรือครูใหญ่โรงเรียน และเพื่อเป็น โรงเรียนสำหรับเด็กหญิงอีกด้วย โดยใช้ชั้นล่างเป็นสถานที่เรียน บ้านหลังแรกซึ่งเคยเป็นบ้านพักมิสซันนารี ก็กลายเป็นโรงเรียน สำหรับเด็กชาย คุณพ่อกาลังย์เป็นผู้สอนภาษาญวน ครูสุด เป็นครูสอนภาษาไทย

ปี ค.ศ. 1925 (พ.ศ. 2468) มีคริสต์ตัง 515 คน

ปี ค.ศ. 1926 มีสุสานเพียงแห่งเดียว อยู่ใกล้ตลาดวันยาวต่อมา นายเดี่ย-นางเนน นามวงษ์ ได้ยกที่ดินซึ่งในขณะนั้นส่วนใหญ่พื้นที่เป็นป่าจาก ให้ทางวัดใช้เป็นสุสาน จวบจนปัจจุบัน โดยทางวัดมีสัญญาว่า บุตรของนายเดี่ย ทุกคน ไม่ต้องเสียค่าใช้จ่ายที่ดินฝังศพ

การสร้างชุมชนทางศาสนาของวัดพระหลุ่ยแห่งพระเยซูเจ้า

คุณพ่ออัลฟองส์ (Alphonse) ตรี ทรงสัตย์ คุณพ่อเป็นพระสงฆ์สังกัดมิสซังกรุงเทพฯ มาเป็นเจ้าวัดขลุ่ยแทน ตั้งแต่ปี ค.ศ. 1930 (พ.ศ. 2473) ถึง ปี ค.ศ. 1932 (พ.ศ. 2475) คุณพ่อเสียชีวิต เมื่อ 11 ตุลาคม ค.ศ. 1938 (พ.ศ. 2481)

ปี ค.ศ. 1932 (พ.ศ. 2475) คุณพ่อเทโอฟาน (Theophane) หลง มีเพื่องศาสตร ก็เข้ารับ ตำแหน่งเจ้าวัด คุณพ่อได้ต่อหน้ามุกวัดเป็นจั่วแหลม และได้ขยายพื้นที่หน้าวัดออกไปอีก ประมาณ 20 เมตร เพราะหน้าวัด อยู่ห่างจากชายเลนลาดลงไปในคลอง ประมาณ 8 เมตร โดยทำการ ก่อกำแพงดินสูงเกือบ 2 เมตร โดยใช้เกลบจากโรงสีเจ้าคุณที่คลองลัด (คลองขลุ่ย) มาถม โดยอาศัยแรงงานของนักเรียนและสัตบุรุษบางคน ช่วยกันถมจนเต็ม เท่ากับพื้นที่เดิมของวัด จากนั้น ใช้ดินปนทรายจากคลองหน้าวัด ถมทับบนเกลบอีกชั้นหนึ่ง หนาประมาณ 15 - 20 เซนติเมตร

และในขณะนั้น ทางราชการด้านศุลกากร (ป่าไม้) ได้ยุบสำนักงาน ซึ่งตั้งอยู่ปากคลองขลุง (หัวด่าน) และได้ประกาศขาย ตัวเรือนทั้งหลัง คุณพ่อเทโอฟาน จึงซื้อไว้ แล้วยกมาทำศาลาหน้าวัด โดยใช้วิธีหล่อเสาปูนเตรียมไว้ แล้วเลื่อยเสาของสำนักงานฯ รอไว้ เมื่อน้ำขึ้นก็เอาเรือลอคใต้สำนักงานฯ ให้ตัวอาคารลอยขึ้น แล้วล่องมาตามน้ำมาต่อเข้ากับเสาที่หล่อเตรียมไว้

คุณพ่อเทโอฟาน ท่านเป็นผู้มีความสามารถทางด้านดนตรีท่านหนึ่ง ดังนั้นสมัยของท่าน จึงมีการตั้งวงดนตรีขึ้นวงหนึ่ง ซึ่งเป็นแถว โดยมอบหมายให้นายเปโตร (โกร) ลัดลอย เป็นผู้ช่วยฝึกซ้อมสัตบุรุษร่วมกับท่านด้วย ทั้งนี้เพื่อใช้เล่นในโอกาสสำคัญ ๆ ต่าง ๆ ทั้งของวัดและของหน่วยงานทั่วไป

และในโอกาสสำคัญ ๆ เช่น ฉลองวัด แห่ศีลมหาสนิท หรือที่มีนุชบก ก็จะจัดชาวบ้าน แต่งกายในชุดทหารโรมัน (เสื้อสีแดง+กางเกงสีดำ+หมวกโรมัน+อาวูช) ไม้ที่มีปลายเป็นหอก ถัดลงมาเป็นขวานและด้ามถือตามลำดับ จำนวน 1 หมู่ (12 คน) เดินขนานข้างไปกับนุชบก ข้างละ 6 คน ในส่วนของแถวก็จะเดินนำขบวนไป

การคมนาคมในสมัยนั้นใช้ทางน้ำเป็นหลัก เพราะทางบกยังเป็นเรื่องยุ่งยากมาก เนื่องจากการเดินทางจากขลุงไปจันทบุรีต้องใช้เวลาประมาณกว่า 3 ชั่วโมง คลองขลุงซึ่งมีความกว้าง และลึกมาก (ลึกประมาณ 6 วา/12 เมตร) ทำให้มีเรือสินค้าลำใหญ่ ๆ เข้ามารับและส่งสินค้า ซึ่งเป็นพวกถ่าน มะพร้าว ผลิตภัณฑ์จากป่า ฯลฯ ในคลองขลุงชั้นใน และสามารถกลับลำเรือได้ ส่วนทางด้านนอก (ด่าน) จะเป็นเรือเหล็กโดยสาร/ส่งสินค้าขนาดใหญ่ ซึ่งล่องมาจากกรุงเทพ-ปากน้ำสมุทรปราการ-ชลบุรี-ระยอง-จันทบุรี-ท่าแฉลบ-เมืองขลุง-เกาะช้าง-เกาะง่าม-เกาะกง และรับสินค้า/คนกลับไปกรุงเทพตามเส้นทางเดิม ซึ่งเรือมีความยาวประมาณ 1 - 2 เส้น (40 - 80 เมตร) เช่น เรือของบริษัทอีสต์เอเชียติก เรือวลัย เรือนภา เรือประดิษฐ์ศิลป์ เรือสำราญวารี เรืออ่างหิน (ซึ่งจมลงที่ท่าแฉลบ) เป็นต้น

ปี ค.ศ. 1939 (พ.ศ. 2482) คุณพ่ออันตน (Antoine) ดาน โซติลล์ สงฆ์ชาวไทย สงฆ์พื้นเมือง เข้ารับตำแหน่งเจ้าวัด

ปี ค.ศ. 1945 (พ.ศ. 2488) คุณพ่ออันตน ได้ซ่อมแซมและขยายวัดน้อย ซึ่งเล็กเกินไป เนื่องจาก คริสตังทวีจำนวนมากขึ้น

คุณพ่ออันตน เป็นห่วงสัตบุรุษวัดขลุงมาก เนื่องจากสัตบุรุษเป็นคนยากจน เมื่อเด็กเรียนไปได้ระดับหนึ่งก็ต้องให้ออกมาช่วยงานครอบครัว ออกเรือลงทะเล ส่วนผู้หญิงส่วนใหญ่ก็ไม่ได้ทำงานอะไรเป็นหลัก สมัยนั้นนิยมทอเสื้อแล้วแปรรูปเป็นกระเป๋ ฯลฯ คุณพ่อจึงอยากให้ทุกครัวเรือนมีงานทำเป็นหลักข้าง จึงได้พยายามส่งเสริมอาชีพทอเสื้อเป็นอุตสาหกรรมแบบครบวงจร ทั้งนี้ได้ซื้อที่ดินของนายเดช แปลงหนึ่ง ซึ่งมีหลายไร่ (บริเวณซอยแสนสุขในปัจจุบัน)

จากนั้นคุณพ่อจึงหาคนมาขุดดินทำคันนาเพื่อปลูกต้นกก โดยมีผู้ช่วยหลัก ๆ คือ องค์กรผู้เดิน นามวงษ์, อย่บ เตือก สุพรรณพยัคฆ์ และลูกศิษย์ (นายใจ ลัดลอย ขณะนั้นอายุ 12 ปี) ช่วยกันปลูกกก แต่ก็ยังไม่เพียงพอต่อความต้องการของสัตว์บุรุษ ดังนั้น จึงมีการไปจับจองที่ดินรกร้างว่างเปล่า บริเวณปากคลองบ้านหวัค ต.บ่อ ประมาณ 200 ไร่ เพื่อใช้เป็นพื้นที่ปลูกต้นกก โดยสัตว์บุรุษประมาณ 4 - 5 ครอบครัวอพยพไปอยู่ที่นี่ เช่น ครอบครัวนายนำว ห่อเหวียน ครอบครัวนายเดิน นามวงษ์ ครอบครัวนายเตียม ปลาทอง เป็นต้น โดยมีการสร้างวัดน้อยหลังคามุงจากขึ้นด้วย แต่เนื่องจากสภาพดิน และปัญหาเรื่องแหล่งน้ำจืด ทำให้โครงการนี้ล้มเลิกไป

นอกจากนี้คุณพ่อยังมีความสามารถในการแพทย์อีกด้วย กล่าวคือ คุณพ่อสามารถปรุงยาสมุนไพรได้หลากหลาย ทั้งยาใช้ภายใน-ภายนอก และได้ถ่ายทอดให้สัตว์บุรุษหลายคน โดยเฉพาะอย่างยิ่ง นายเดิน นามวงษ์ ได้รับการถ่ายทอดวิธีปรุงน้ำมันรักษาแผลภายนอก ที่รู้จักในชื่อ “น้ำมันตาเดิน” ซึ่งยังสืบทอดมาจนปัจจุบัน

คุณพ่อต้องเดินทางไปประชุมที่วัดจันทบุรีทุกเดือน คุณพ่อเดินทางโดยเรือแจวไปทางแม่น้ำด้านยาว เข้าท่าแฉลบ เข้าแม่น้ำจันทบุรี การเดินทางไปประชุมและกลับใช้เวลา 3 วัน ผู้ร่วมเดินทาง/คนแจวเรือ คือ องค์กรผู้เดิน นามวงษ์ อย่บ เตือก สุพรรณพยัคฆ์ และลูกศิษย์

ทางด้านการโรงเรียน ใช้ชื่อว่า “โรงเรียนราษฎร์พระหฤทัย” ซึ่งใช้บ้านพักพระสงฆ์ และบ้านพักซิสเตอร์ เป็นโรงเรียน ครูในขณะนั้นคือ ครูวงษ์วัก คุโรวาท และครูกวา ปลาทอง สอนกัน 4 ชั้นเรียน

เมื่อเกิดกรณีพิพาทอินโดจีน โรงเรียนก็ถูกสั่งยุบ และห้ามใช้ภาษาญวนในการสวด หรือการใด ๆ การสวดภาวนาในวัด ก็ต้องใช้เป็นภาษาไทย ซึ่งผู้ที่เจริญชีวิตในสมัยนั้นส่วนใหญ่ถนัดในด้านการใช้ภาษาญวน จึงหาผู้ที่สวดภาษาไทยค่อนข้างลำบาก นักเรียนก็ต้องย้ายไปเรียนที่โรงเรียนบูรวิทยาการ (เทศบาล) ซึ่งต้องเดินไปไกลมาก ผู้ที่เจริญชีวิตในสมัยนั้นเล่าว่า เด็กนักเรียนที่ไปจากโรงเรียนราษฎร์พระหฤทัย จะถูกบังคับให้ละทิ้งศาสนาในกิจกรรมลักษณะต่าง ๆ เมื่อไม่ทำก็ต้องถูกทำโทษ ทำให้บางคนไม่กล้าไปโรงเรียนและออกไปในที่สุด ทำให้หลายคนไม่จบชั้นประถมศึกษาปีที่ 4

ประมาณปี ค.ศ. 1946 (พ.ศ. 2489) มีการสร้างถนนสุขุมวิท โดยมีการจ้างแรงงานชาวบ้านบริเวณที่ถนนตัดผ่านเป็นผู้ขุดดินข้างถนนเอาขึ้นมาถม โดยให้ค่าจ้างหลุมละ 1 บาท (1 หลุมกว้าง 4 สอก ยาว 4 สอก ลึก 1 สอก) จ่ายเดือนละครั้ง อุปกรณ์ที่ใช้ขุดเป็นของชาวบ้านเอง

ปี ค.ศ. 1947 (พ.ศ. 2490) คุณพ่อคาเบรียล โร ประดิษฐ์ศิลป์ เป็นเจ้าวัดองค์ต่อมา

ปี ค.ศ. 1948 (พ.ศ. 2491) คุณพ่อได้บูรณะวัด โดยรื้อจั่วแหลมหน้าวัดออก เปลี่ยนหลังคา และปรับปรุงหอรบของวัด ซึ่งเคยตั้งอยู่เกือบตรงกลางวัด ได้รับการเปลี่ยนที่สร้างขึ้นใหม่ด้านหน้าวัด สิ้นค่าใช้จ่าย 1811.00 บาท

จากคำบอกเล่าของผู้ที่เจริญชีวิตในสมัยนั้น เล่าว่า คุณพ่อเป็นผู้ที่เคร่งครัดทางด้านภาษา ญวนมาก เวล่านักเรียน เรียนคำสอน หรือเก็บบาป จะต้องใช้ภาษาญวนทั้งสิ้น คุณพ่อเป็นผู้เคร่งครัด ในระเบียบวินัยมาก กล่าวคือ หลังจาก 6 โมงเย็นแล้ว เด็กนักเรียนทุกคนจะต้องอยู่บ้าน ใครจะมาขึ้น เล่นบนสะพานหลวง หรือนั่งตามร้านกาแฟไม่ได้ เพราะหลังจากคุณพ่อรับประทานอาหารเย็นแล้ว คุณพ่อจะถือไม้เรียวเดินตามถนนตรวจดูเด็ก ๆ (คุณพ่อจะสวมเสื้อห่อสีดำ) พวกที่จับกลุ่มกัน เพียงแค่เห็นคุณพ่อเดินมาแต่ไกลก็จะแตกกลุ่มแยกย้ายกันไปในพริบตา

28 พฤษภาคม ค.ศ. 1951 (พ.ศ. 2494) คุณพ่อขึ้น ไชยเจริญ ถูกวัดจันทบุรี มาเป็นเจ้าวัดของ หลังจากบวชได้ 4 ปี

ค.ศ. 1956 (พ.ศ. 2499) คุณพ่อขึ้นได้เริ่มตั้งคณะพลมารีขึ้น คณะแรก มีชื่อว่า เปรซิเดียม ราชินีสันติภาพ ปีต่อมาได้ตั้ง ป.คาราสมูท แต่ต่อมาก็ล้มเลิกไปในปี ค.ศ. 1958 (พ.ศ. 2501) และ ตั้ง ป.มารดาพระมหาไถ่ ขึ้นมาใหม่ มีการดำเนินกิจกรรมต่อเนื่องเรื่อยมา

ในสมัยของคุณพ่อขึ้นนี้เองมีการก่อสร้างวัดใหม่ (หลังปัจจุบัน) เนื่องจากวัดเก่าเป็นไม้ ก่อสร้างมาประมาณ 60 ปี ซึ่งวัดนั้นมีการขยายด้านหน้า ด้านข้าง ถึงสองครั้งเพื่อให้เพียงพอกับ ศักตบุรุษที่เพิ่มขึ้น (ซึ่งในสมัยคุณพ่อมิมีศักตบุรุษประมาณ 1,500 คน) เมื่อไม่มีทางขยายต่อเติม วัดหลังเดิมได้อีก เพราะ โครงสร้างและส่วนประกอบทรุดโทรมมาก วิธีการเดียวก็คือ ต้องสร้างวัดใหม่ คุณพ่อขึ้น พร้อมด้วยคณะกรรมการวัด อันประกอบด้วย

1. นายอนุพันธ์ (กาว) ปลาทอง : ประธานกรรมการ
2. นายธวัช (แป้ว) หอมปลี้ม : กรรมการ
3. นายเสวก (หนู) มานานิยม : กรรมการ
4. นายจั่ว นิโรภาส : กรรมการ
5. นายวิบูลย์ (แดง) ประครองธรรม : กรรมการ
6. นายใจ ลัดลอย : กรรมการ
7. นายเทียม อนุพร : กรรมการ
8. นายปราโมทย์ ประดิษฐ์ศิลป์ : เลขานุการ

และศักตบุรุษ ได้ร่วมปรึกษาหารือกันหลายครั้ง ที่สุดมีมติให้นำเรื่องเสนอต่อพระคุณเจ้า สวาง สวรรณศรี ประมุขสังฆมณฑลจันทบุรี พระคุณเจ้า เห็นชอบในหลักการ และอนุมัติให้ ดำเนินการได้

เมื่อข้อเสนอได้รับการอนุมัติแล้ว คุณพ่อชื่น มิได้รอช้า จึงเริ่มลงมือระดมทุน แต่สภาพของชุมชน เป็นกลุ่มคนเล็ก ๆ คุณพ่อจึงได้เริ่มจากจุดเล็ก ๆ ก่อน โดยการรวมพลังของสัตบุรุษในวัดเป็นอันดับแรก คุณพ่อได้ชี้แจงถึงจุดประสงค์ของการระดมทุนให้สัตบุรุษได้ทราบ และได้ดำเนินการระดมทุนกันแบบง่าย ๆ กล่าวคือ ใช้เวลาหลังมิสซาของวันอาทิตย์หนึ่งวันเป็นปฐมฤกษ์ โดยมีขั้นตอนดังนี้

หลังจากเสร็จพิธีมิสซาแล้ว มีการตั้งศีลมหาสนิท หลังจากนั้น คุณพ่อได้เดินลงมาด้านหน้าวัดส่วนที่ต่อเติม คุณพ่อเป็นคนแรกที่ควักเงินจากกระเป๋าเข้ามาใส่พานที่เตรียมไว้ แล้วถอยห่างออกมา เพื่อให้สัตบุรุษอื่น ๆ ได้นำเงินมาใส่พานจนครบทุกคน (ใส่ตามกำลังทรัพย์ของตน)

หลังจากนั้น มีการระดมทุนใหญ่อีกครั้ง คือ ในวันฉลองวัดพระหฤทัย หรือวัดขลุง ปี ค.ศ. 1964 (พ.ศ. 2507) นอกจากระดมทุนใหญ่ 2 ครั้งแล้ว ในทุก ๆ วันอาทิตย์ หลังมิสซา จะมีเจ้าหน้าที่อาสาสมัครออกเรียไรตามบ้าน โดยกึ่งว่าจ้างกึ่งวาน ห้างหุ้นส่วนจำกัด ป.วิศกรการ ที่กรุงเทพฯ ให้ออกแบบวัดเป็นรูปทรงแบบไทยสมัยใหม่ เพื่อเชิดชูสถาปัตยกรรมแบบไทย และเป็นสง่าสมกับเป็นคฤหาสน์ของพระเจ้าแผ่นดินเจ้า แต่มีข้อแม้ว่า ต้องให้เลขเรียบ ๆ เพื่อไม่ต้องสิ้นเปลืองค่าใช้จ่ายมากนัก โดยมีอาจารย์สมัย ชินะผา (เพื่อนร่วมรุ่นของคุณพ่อ) พร้อมกับนายสุนันท์ โรจนรัตน์ เป็นผู้ประสานงาน

เมื่อสถาปนิกออกแบบ และวิศวกร คำนวณแบบเรียบร้อยแล้ว คุณพ่อได้นำแบบขึ้นเสนอพระสังฆราช พระคุณเจ้าพิจารณาแล้ว อนุมัติให้คุณพ่อดำเนินการสร้างได้ และอนุมัติเงินของสังฆมณฑล 200,000.- บาท ช่วยสมทบ ซึ่งรวมกับเงินที่สัตบุรุษบริจาคจนถึงขณะนั้นอีก 100,000.- บาท รวมเป็นเงิน 300,000.- บาท พอเป็นทุนดำเนินงานขั้นแรกได้แล้ว คุณพ่อจึงให้อาณัติสัญญาณลงมือทันที

งานขั้นแรกคือ รื้อวัดเก่า และสร้างวัดชั่วคราวขึ้น จากวัสดุที่รื้อออก สัตบุรุษกว่า 300 คน ได้อุทิศแรงงานเพื่องานสองชิ้นนี้ โดยไม่รับค่าตอบแทนเลย ชั่วเวลา 15 วัน วัดชั่วคราวก็สำเร็จเป็นรูปเป็นร่างขึ้น และใช้เป็นที่พักประกอบศาสนากิจ ตามโครงการของคุณพ่อ เมื่อวัดหลังใหม่สำเร็จแล้ว วัดชั่วคราวจะใช้เป็นหอประชุมของโรงเรียน

การเตรียมหาวัสดุก่อสร้าง ซึ่งประกอบไปด้วย ปูน หิน ทราย เสาเข็มและอื่น ๆ เช่น การก่อสร้างทั่วไป ด้วยความที่ว่าวัดมีงบประมาณน้อย จึงต้องหาทางประหยัดค่าใช้จ่ายให้มากที่สุด สิ่งใดที่ทำหรือหาเองได้ในท้องถิ่น ก็จะนำมาใช้ เริ่มจากขั้นแรกของการสร้างตัวอาคาร สิ่งแรกที่ต้องใช้คือ เสาเข็ม คุณพ่อทราบว่าตัววัดที่ใหญ่เช่นนี้ ต้องใช้เสาเข็มมาก คุณพ่อจึงบอกบุญไปยังผู้มีจิตศรัทธา โดยมีผู้บริจาคเสาเข็มให้ทั้งหมด แต่มีข้อแม้ว่าต้องไปขุดเอง ที่บริเวณคลองหก คลองอ้งป้อ เสาเข็มที่ขุดนี้ไม่ใช่เสาปูนซีเมนต์อย่างที่เห็นกันในปัจจุบัน แต่เป็นไม้ไผ่ขนาดใหญ่อายุ

ลำต้นและความยาว พอ ๆ กับเสาเข็มปูนที่ใช้ก่อสร้างอาคารทั่วไป การนำมาจากป่า สัตบุรุษต้องไปตัดกันเอง และขนมาทางเรือ ลักษณะของการใช้พาหนะขนไม้แบบนี้ตรงกับอาชีพของสัตบุรุษอยู่แล้ว คือ การทำประมง เกือบทุกบ้านมีเรือ ต่างกันที่ขนาดเล็กบ้างใหญ่บ้าง ทำให้ไม่เป็นปัญหาต่อการขนลำเลียงมา โดยใช้วิธีการที่เหมาะสมกับสภาพของเรือ คือ เรือลำใหญ่ก็นำเสาเข็มวางไว้ในเรือแล้วแล่นมาตามลำน้ำ สำหรับผู้ที่มีเรือลำเล็ก ก็เอาไม้สองต้นคานไว้ตรงหัวและท้ายเรือผูกเสาเข็ม 2 ต้นขนมาไว้กับข้างเรือ เป็นต้น ปัญหาการขนไม้จึงหมดไป

เมื่อพื้นที่ของวัดเก่าถูกรื้อถอนจนเรียบร็อยแล้ว จึงทำให้มีบริเวณกว้าง ไม้ถูกทยอยขนมาเรื่อย ๆ คราวนี้เป็นหน้าที่ของผู้หญิงและเด็ก ๆ ที่รออยู่ที่วัดเพื่อกะเทาะเปลือกไม้ออก เพราะหากตอกลงไปทั้งเปลือก นาน ๆ เข้า เปลือกไม้ก็จะเน่าและเสาก็จะทรุดลงอีก (นายช่างให้ความเห็นไว้) การตีเปลือกไม้เป็นความชำนาญของสัตบุรุษอยู่แล้ว เป็นกิจกรรมที่อยู่ในสายเลือดก็ว่าได้ แม้ว่าการตีเปลือกไม้ ต้องใช้เวลาหลายสัปดาห์ เพราะมีจำนวนหลายร้อยต้น ก็ไม่ใช่เรื่องใหญ่ สัตบุรุษทุกคนทำด้วยใจที่มีแต่ความสนุกสนานและมีความสุข ใครจะคิดว่า ทั้งคุณพ่อฉันและผู้ใหญ่จะมีวิธีการสร้างบรรยากาศในการทำงานให้มีความสุขได้ กล่าวคือ จัดให้มีการแข่งขันตีเปลือกไม้ เมื่อมีการแข่งขัน ความสนุกก็เกิดขึ้น ความรีบเร่งก็ตามมา ทำให้บรรยากาศในการทำงานเต็มไปด้วยความสุขหยรรษา

✓ เสาเข็มต้นหนึ่งจะยาวประมาณ 10 เมตรขึ้นไป แต่ก็ไม่เกินความสามารถของเด็ก ๆ และผู้หญิงไปได้ เมื่อตีเปลือกไม้หมดแล้วก็เป็นหน้าที่ของชายฉกรรจ์ที่แข็งแรง แบกไปให้ช่างตอกเข็ม โดยต้องใช้ต้นละประมาณ 3 - 4 คน การขนย้ายของหนัก ๆ เช่นนี้ บางครั้งก็ต้องใช้เครื่องทุ่นแรงบ้าง แต่ก็ไม่ได้ใช้เครื่องจักรกลเหมือนสมัยนี้ แต่ใช้ภูมิปัญญาชาวบ้าน คือ ใช้ไม้ไผ่ยาวราว 1 เมตรเศษ วางห่างกันเป็นช่วง ๆ แล้วเอาเสาเข็มวางไว้ด้านบน แล้วลาก เพื่อให้ไม้ไผ่กลิ้งไป (เหมือนรกลดต้นตะขาก) ก็เป็นการช่วยผ่อนแรงได้วิธีหนึ่ง ทำให้งานเสาเข็มลุล่วงไปได้ด้วยดี ทุกคนก็สนุกสนานกับงานนี้ จึงสรุปได้ว่า วัดขลุงหลังนี้ตั้งอยู่บนฐานเสาเข็มที่เป็นไม้โก่งกางขนาดใหญ่และยาวทั้งวัด ด้วยน้ำพักน้ำแรงของสัตบุรุษ กล่าวกันว่าขนาดของไม้นี้ นับเป็นบุญตาของผู้ที่ได้เห็น ทั้งนี้ ไม้ที่ได้มานั้น ได้รับความเอื้ออำนวยหลายทางจากสัตบุรุษที่เป็นข้าราชการป่าไม้ คือ นายบุญรอด ธีระเวช หรือหมวดรอด ที่ชาวบ้านเรียกกันติดปาก

การก่อสร้าง นอกจากจะต้องเริ่มจากฐานที่แข็งแรงแล้ว องค์กรประกอบอื่น ๆ ที่จะต้องใช้ตามมาก็คือ หิน-ปูน-ทราย ซึ่งเป็นส่วนสำคัญ คุณพ่อฉัน และกรรมการวัด ซึ่งเป็นมันสมองของการสร้างงาน จึงมองหาแหล่งธรรมชาติที่มีวัสดุ อันเป็นการช่วยให้ประหยัดค่าใช้จ่ายได้ โดยเริ่มจากการหาหินที่จะใช้ก่อสร้าง จึงเล็งไปที่เกาะช้าง เพราะที่นั่นมีหินอยู่มาก เมื่อได้แหล่งเป้าหมายแล้ว คุณพ่อจึงได้ซื้อเรือจากท่าหาหย่าง เพื่อใช้บรรทุกหิน เมื่อเตรียมการทุกอย่างเรียบร้อยแล้ว ทุกวัน

เสาร์-อาทิตย์ เริ่มออกปฏิบัติการมุ่งสู่เกาะช้างทั้งเรือเล็กเรือใหญ่ เรือที่ใช้ไปก็เป็นของสัตบุรุษบ้าง เป็นเรือเช่าบ้าง (เรือวรรณการ) ถือเป็นภารกิจใหญ่อีกงานหนึ่ง วันคลื่นลมสงบ เรือยนต์ต้องใช้เวลา เดินทางไปถึง 4 ชั่วโมง จึงจะถึงเกาะช้าง และกลับอีกกว่า 4 ชั่วโมง ในการนี้แบ่งออกเป็น 2 สาย คือ ขนหิน และหาปลาทำอาหารกินกัน การขนหินก็ต้องรอจังหวะของน้ำให้ต่ำ-สูงพอดี เพื่อสะดวก ในการลำเลียงขึ้นเรือ เพราะหินแต่ละก้อนที่นำมาขึ้น บางก้อนต้องใช้คนแบกหามถึง 4 คน จึงจะ ยกขึ้นได้ เวลาที่เหมาะสมกับการทำงานมักจะเป็นเวลากลางคืน ราวตีหนึ่งหรือตีสอง เมื่อขนหินได้เต็ม ลำเรือแล้ว ก็หยุดพักที่เกาะนั่นเอง เพื่อรอให้ถึงเวลาเช้า (แต่บางครั้งก็กลับเลย) และหากคลื่นลมแรง ไม่เหมาะที่จะเดินทางกลับ ก็จะพักที่อ่าวตาลคู่ จังหวัดตราด โดยในวันอาทิตย์ก็จะใช้บริเวณใต้ต้น หูกวางบนอ่าวนั้น เป็นสถานที่ ที่ใช้ประกอบพิธีบูชาผีเพื่อมิให้สัตบุรุษต้องขาดมิสซา (ช่วงที่ ออกไปก็จะเป็นช่วงประมาณเดือนกุมภาพันธ์ ถึง เดือนเมษายน ซึ่งออกเดินทางไปนำกลับมา ประมาณ 10 กว่ารอบ) ในด้านของอาหาร ทางคุณพ่อและชาวบ้านก็จะเตรียมไปด้วยส่วนหนึ่ง ประเภทเนื้อและผัก ซึ่งการประกอบอาหารก็มักจะเผ็ดให้มีรสเผ็ดนำ เพื่อที่จะทำให้รับประทานข้าว ได้มากขึ้น ชดเชยแรงงานที่เสียไป

การดำเนินงานในส่วนของคุณพ่อ คุณแม่ คุณพ่อชื่น คุณแม่สัตบุรุษที่วัด ส่วนกลุ่มที่ไปเกาะช้าง มอบหมายให้คุณพ่อเอมิล อารีพรอค ซึ่งเป็นปลัดในสมัยนั้น ไปร่วมทีม ซึ่งคุณพ่อเอมิลก็มีอายุมาก แล้ว แต่ก็ไปช่วยทำมิสซาและเป็นการกำลังใจให้สัตบุรุษ คุณพ่อเอมิลมีโอกาสไปร่วมขนหินไม่กี่ครั้ง ก็ย้ายไปประจำอยู่ที่เขตจังหวัดปราจีนบุรี คุณพ่อวิจิตร ไตรภพ มาเป็นปลัดแทน ซึ่งในขณะนั้น คุณพ่อวิจิตรถือว่าเป็นสงฆ์หนุ่ม ยังแข็งแรงดี จึงไปเกาะช้างร่วมกับสัตบุรุษแทนคุณพ่อเอมิล จนเสร็จสิ้นการขนหิน แต่คุณพ่อวิจิตรยังไม่หยุดแค่นั้น คุณพ่อวิจิตรได้เริ่มวางแผน เพื่อจะแกะรูป พระเยซูเจ้าถูกตรึงกางเขนรูปใหญ่ (ที่ติดอยู่ผนังเหนือพระแท่นในปัจจุบัน) ควบคู่ไปกับการก่อสร้าง ด้านอื่น ๆ ด้วย การทุ่มเทกำลังกาย กำลังใจ ในการขนหินมานั้น น่าจะเป็นการประหยัดค่าใช้จ่าย ของวัดไปได้ส่วนหนึ่ง แต่ก็ต้องผิดหวัง เมื่อนายช่างบอกว่าหินเหล่านี้ใช้ไม่ได้ เพราะเป็นหินน้ำเค็ม จะทำให้เกิดสนิมภายใน จึงนำหินเหล่านี้ไปถมทำกำแพงกันดินแทน บริเวณหลังวัดปัจจุบันไปจนถึง วัดสำรอง (บริเวณโรงเรียนหลังไม้ในปัจจุบัน) หลังจากนั้นจึงต้องไปเอาหินจากเขาสุกโพวัลย์แทน แม้การทุ่มเทเรื่องการขนหินจะล้มเหลว แต่การรวมพลังน้ำใจของสัตบุรุษกลับแข็งแกร่งขึ้น เพื่อจะเตรียมงานขึ้นต่อไป

นอกจากหินที่ทางวัดพยายามหามาเพื่อจะได้ประหยัดค่าใช้จ่ายแล้ว แต่ก็ไม่เป็นอย่างที่คิด ดังนั้น คงเหลืออีกอย่างหนึ่งคือ ทราย ที่จะช่วยประหยัดงบประมาณ ด้วยธรรมชาติของวัดอยู่ในพื้นที่ น้ำจืด ใกล้ภูเขา แหล่งหาทรายมาใช้ค่อนข้างง่าย ประกอบกับความพร้อมด้านกำลังคนขนย้าย เพราะทุกเพศ ทุกวัย สามารถช่วยกันได้หมด ดังที่จะกล่าวต่อไป

แหล่งทรายแหล่งแรกคือ คลองขลุ (หลังบ้านพักพระสงฆ์ในปัจจุบัน) เป็นทรายที่สะอาด และมีทรายในคลองมาก จากเขาขลุยาวจนถึงเขตเกาะลอย แหล่งที่สองคือ คลองเล็ก (แยกจากบ้านนายเทียม อนุพร ขนานกับถนนไปทางโรงเรียน ด้านหลังวัดในปัจจุบัน) แหล่งที่สามต้องล่องเรือขึ้นไปใกล้เทศบาลเมืองขลุจนถึงคลองซึ่ง ใกล้วัดท่าม่วง แหล่งที่สี่ เป็นทรายขาวละเอียด ที่ใช้ถมภายในตัววัด ซึ่งอยู่ไม่ห่างจากวัดมากนัก (บริเวณแถววันยาวล่าง หลังโรงเรียนขลุรัชดาภิเษกในปัจจุบัน) ต้องใช้รถเป็นพาหนะขน แหล่งทรายอื่น ๆ ที่ทางวัดรู้ จะไม่พังกาลังของพลังศตบุรุษได้ การขนทรายในแต่ละที่ ไม่ต่างกันมากนัก การขนจากคลองจะขนเมื่อน้ำแห้ง ผู้ขนทุกเพศทุกวัยจะยืนต่อแถวกันประมาณหนึ่งช่วงแขน เมื่อคนชุดใส่กระโปรงแล้วก็จะส่งต่อกันไปเป็นทอด ๆ ไปที่บริเวณวัด หากขนมาทางเรือ ก็จะตักจากเรือส่งต่อ ๆ กันขึ้นบริเวณวัดเช่นกัน เมื่อหมดลาก็จะรีบกลับไปจุดต่อ หมุนเวียนกันเช่นนี้จนถึง 5 โมงเย็น เป็นอันหยุดการทำงานของอาทิตย์นั้น การทำเช่นนี้ ใช้เวลานานพอสมควรกว่าจะได้เพียงพอ

บรรยากาศในการทำงาน ถ้าจะคิดว่าเป็นความรับผิดชอบของศตบุรุษในการสร้างวัดโดยตรงของเขาก็ได้ เป็นที่รู้กันว่า หลังมิสซาวันอาทิตย์ ทุกคนจะกลับไปบ้าน เปลี่ยนเสื้อผ้าชุดทำงานทันที แล้วกลับมารวมกันที่วัด สำหรับผู้มีเรือ ก็จะนำเรือมาพร้อมกันที่คลองหลังวัด เมื่อทุกอย่างพร้อม ก็จะเริ่มปฏิบัติงานทันที ผู้ที่มามือเปล่าก็จะเริ่มขนทรายบริเวณรอบ ๆ วัดนำมาใส่ในตัววัด ทำกันอย่างสนุกสนาน อาจเป็นเพราะว่า ทุกคนมีจุดมุ่งหมายเดียวกันคือ ต้องการสร้างบ้านให้พระ และความสัมพันธ์ของศตบุรุษต่างก็เป็นญาติพี่น้องกันทั้งนั้น ส่วนธรรมดาในช่วงกลางคืนจะมีทรายให้ขนทุกคืน โดยทางวัดได้ซื้อรถบรรทุกเก่า ๆ คันหนึ่ง (ยี่ห้อเบ็นซ์) รุ่นที่ต้องหมุนหน้ารถเพื่อสตาร์ทเครื่อง โดยเริ่มแรก ให้นายเกาะ ลูกน้องของนายอนุพันธ์ ปลาทอง ประธานกรรมการวัดเป็นคนขับรถ โดยไปขนทรายจากตำบลซึ่ง มากองไว้

การสร้างวัดช่วงกลางคืน ถือว่าเป็นกิจวัตรของศตบุรุษทุกคน และทุกคนก็จะรู้กันเองว่าทุกค่ำ ต้องมารวมกันที่วัด โดยใช้เครื่องปั่นไฟฟ้าของวัดเป็นเครื่องในการให้แสงสว่าง สมัยที่สร้างวัดทุกวันจะมีมิสซาเฉพาะเวลาเช้าเวลา 06.30 น. ช่วงค่ำทุกคนจะว่าง สิ่งที่ทำกันก็แค่ฟังละครวิทยุโทรทัศน์มีน้อยบ้านที่จะมีกัน จึงเป็น โอกาสดีที่ทางวัดต้องการใช้แรงงาน ทุกวันเวลา 18.00 น. จะได้ยินเสียงเพลงจากทางวัดดังขึ้น คือเพลง The Young Ones ของ Cliff Richard เสียงเพลงนี้เป็นสัญญาณบอกให้รู้ว่า คืนนี้มีการขนทรายเข้าวัด เวลา 18.30 น. ศตบุรุษเริ่มทยอยกันรวมตัวกันที่หน้าวัดทุกเพศทุกวัย รวมถึงพี่น้องชาวพุทธที่อยู่บริเวณหมู่บ้านก็มาร่วมด้วย ในการร่วมกิจกรรมอย่างนี้มีไม่ว่าเพื่อแค่การขนทราย แต่มากกว่านั้นคือ การสร้างความสัมพันธ์ที่ดีต่อกันและสร้างความสามัคคีในชุมชนให้แน่นแฟ้นมากยิ่งขึ้น ที่สำคัญเป็นการสร้างความเป็นหนึ่งเดียวกันให้กับคนต่างศาสนาได้เห็น จนเป็นที่กล่าวขานของชาวพุทธในเขตอำเภอขลุ ซึ่งกล่าวว่า “พวกคนญวน เขาเป็นหนึ่งเดียวกันดีมาก มีความพร้อมใจกันดีเหลือเกิน”

เวลาประมาณ 19.30 น. เริ่มการขนทราย ทุกคนจะยืนต่อแถวหน้ากระดานห่างกันประมาณช่วงละหนึ่งวา หัวแถวอยู่ที่กองทราย ปลายแถวอยู่ที่เป้าหมายที่จะถม การทำงานเป็นไปด้วยความสนุกสนาน ระหว่างการขน มีการหยอกล้อกันสร้างเสียงเฮฮาได้ตลอด คุณพ่อขึ้นจะคอยเดินดูแลทั่วไปในบริเวณวัด บางครั้งเด็ก ๆ เหนื่อย - เมื่อย ออกนอกแถว คุณพ่อขึ้นผ่านมาเห็นก็จะเข้าแทรกแทนช่องว่างนั้นทันที บรรยากาศของพ่อ-ลูก ทำงานกันอย่างสนุกสนาน จนถึงเวลาประมาณห้าทุ่มทุกคืน เป็นระยะเวลาปีเศษ ๆ คุณพ่อขึ้น เป็นคุณพ่อที่ดีและเป็นผู้นำที่ขอดเยี่ยมที่สุดของวัดขลุง คุณพ่อเรียกสัตบุรุษมาทำงานกันทุกคืน แต่คุณพ่อก็มิได้ปล่อยให้กลับบ้านพร้อมกับความเหน็ดเหนื่อย คุณพ่อได้จัดหน่วยบริการน้ำดื่ม เดินบริการถึงที่ เสร็จจากขนทรายแล้วก็ยังมีข้าวต้มขาว/ข้าวต้มเครื่อง/ลอดช่องและถั่วเขียวต้มน้ำตาล สลับกันไปให้กินทุกคืนไม่มีอัน

ในส่วนของเรือและรถ เมื่อเสร็จสิ้นงานแล้วก็จำหน่ายให้กับคนอื่นเพื่อนำเงินมาใช้ในการก่อสร้างต่อไป

ในระหว่างการก่อสร้างวัดดำเนินไปอย่างต่อเนื่องและราบรื่น คุณพ่อเอมิลได้รับคำสั่งย้ายไปอยู่ปราจีนบุรี และคุณพ่อวิจิตร ไตรภพ มาแทน คุณพ่อได้เป็นกำลังสำคัญที่ช่วยงานอภิปาลได้อย่างมาก ซึ่งสามารถพูดได้ว่า แม้งานสร้างวัดจะก้าวหน้า แต่งานอภิปาลก็ไม่ได้ลดลงเลย เช่น การพึงเก็บบาป - สอนคำสอน และการปฏิบัติศาสนกิจต่าง ๆ แต่สิ่งที่ลดลงเรื่อย ๆ จนทำให้คุณพ่อขึ้นต้องคืนรนอยู่เสมอก็คือ งบประมาณ คุณพ่อขึ้นต้องขึ้นลงกรุงเทพฯ เป็นประจำ แต่ก็ไม่ยอมให้งานก่อสร้างเสีย คุณพ่อยอมเหนื่อยยากโดยเดินทางเข้ากรุงเทพฯ แบบไปเช้า เย็นกลับ ซึ่งในการคมนาคมในปี พ.ศ. 2507 ยังต้องอาศัยรถโดยสารสี่ล้อ (รถหวานเย็น) การเดินทางจากขลุงถึงกรุงเทพฯ ใช้เวลาเดินทางไม่ต่ำกว่า 7 ชั่วโมง และจากกรุงเทพฯ กลับขลุงอีกกว่า 7 ชั่วโมง เพื่อให้การก่อสร้างวัดบรรลุผลให้ได้

ยุคขยายตัวของชุมชนทางศาสนา

24 เมษายน ค.ศ. 1965 (พ.ศ. 2508) มีการเสกและวางศิลาฤกษ์ วัดหลังใหม่ โดยพระสังฆราช ฟ.สงวน สุวรรณศรี โดยเนื้อหาในแผ่นศิลามีข้อความว่า

“โบสถ์นี้/สร้างเพื่อถวายเกียรติแด่พระหฤทัยเยซู / ในสมณสมัยสันตะปาปาเปาโลที่ 6 / สมัยฟรังซิสเซเวียร์สงวน / รัชสมัยภูมิพลอดุลยเดช / โบสถ์นี้ได้เสกในปี ค.ศ. 1965”

วัดหลังใหม่ดำเนินการเสร็จไปแล้ว 75 เปอร์เซ็นต์ คุณพ่อเคยให้บริษัทรับเหมาก่อสร้างที่เชื่อถือได้ ประเมินราคาก่อสร้างแล้ว ทราบว่า ถ้าหากต่ำกว่าหนึ่งล้านบาท จะไม่มีใครกล้ารับงานนี้ แต่คุณพ่อ ท่านได้ลงมือสร้างด้วยเงินเพียง สามแสนบาท และงานเสร็จไปแล้วเจ็ดสิบห้าเปอร์เซ็นต์ เท่ากับเป็นเงิน 750,000.- บาท เงินส่วนที่เกินมา 450,000.- บาทมาจากไหน ก็มาจากแรงงาน

และความเสียสละ ของบรรดาสัตบุรุษวัดขลุง กับเงินที่คุณพ่อได้รับจากผู้มีจิตศรัทธาบริจาค จากแหล่งต่าง ๆ นั้นเอง

คุณพ่อวิจิตร ไตรภพ ซึ่งเป็นคุณพ่อปลัดในขณะนั้น ก็ได้ช่วยแกะสลักรูปกางเขน (ติดผนังหลังพระแท่น) ด้วยไม้กระท่อน ซึ่งคุณพ่อก็ทุ่มเทและด้วยความตั้งใจและอดทน (คุณพ่อ วิจิตรเล่าว่า บางครั้งไม้ ที่ใช้แกะ ก็แตกแยก เนื่องจากเป็นไม้ใหม่ ทำให้คุณพ่อต้องเริ่มแกะใหม่)

ค.ศ. 1966 (พ.ศ. 2509) คุณพ่อวิโอลา วรศิลป์ มารับตำแหน่งเจ้าวัดแทน การก่อสร้าง จึงดำเนินการต่อไปได้ ด้วยดี แต่เนื่องจากทุนในการสร้างวัดมีไม่มากนัก จำต้องค่อยเป็นค่อยไป ดังนั้นกว่าจะเสร็จสมบูรณ์ จึงต้องใช้เวลาจนถึง 6 ปีเต็ม ลานวัดและใต้ถุนวัด แต่ก่อนมีน้ำท่วม เจาะเจาะ บัดนี้ได้ถูกถมให้สูงขึ้นพื้นน้ำ ลานวัดได้ขยายให้กว้างขึ้น โดยรื้อสิ่งปลูกสร้างเก่า ๆ ออกไป ทำให้ดูสะอาดตา ในสมัยของคุณพ่อ ก็มีจำนวนสัตบุรุษเพิ่มมากยิ่งขึ้น

วันอาทิตย์ที่ 26 พฤศจิกายน ค.ศ. 1967 (พ.ศ. 2510) คุณพ่อวิจิตร ไตรภพ ปลัดวัดขลุง เรียกประชุม และจัดตั้ง สมาคมนักบุญวินเซนเดอปอล คณะพระหฤทัยแห่งพระเยซูเจ้า ขลุง

วันที่ 11 กรกฎาคม ค.ศ. 1969 (พ.ศ. 2512) สมัยของคุณพ่อวิโอลา มีการดำเนินการก่อตั้ง “กลุ่มเครดิตยูเนียนศรีหฤทัย” โดยมอบหมายให้คุณพ่อสีลม ไชยเผือก ผู้ช่วยเจ้าวัด เป็นผู้ดำเนินการ ดูแล

ในสมัยคุณพ่อวิโอลา วรศิลป์ มีการจัดตั้ง “คณะแม่ครัว วัดพระหฤทัย ขลุง” ขึ้น คุณพ่อ ได้ก่อสร้างฐานของหอประชุมศรีหฤทัยไว้ เพื่อใช้เป็นสถานที่ประชุมผู้คนจำนวนมาก ๆ และเป็น กิจลักษณะ จะได้ไม่ต้องใช้ภายในวัด

ในวันที่ 9 พฤษภาคม ค.ศ. 1970 (พ.ศ. 2513) มีพิธีเสกวัดหลังใหม่ โดยมีพระคุณเจ้าสงวน สุวรรณศรี เป็นประธานในพิธี

9 มกราคม ค.ศ. 1972 (พ.ศ. 2515) สังฆานุกร เปโตร ประยูร นามวงศ์ ลูกวัดขลุง เข้ารับ การบวชเป็นพระสงฆ์ ณ วัดพระหฤทัย ขลุง

30 มีนาคม ค.ศ. 1975 (พ.ศ. 2518) มีการก่อตั้ง คณะโดเบีย ซึ่งเป็นกลุ่มของสัตบุรุษ โดยการนำของนายราษฎร์ พูลกิจ ที่มีวัตถุประสงค์เพื่อ ก.ช่วยเหลือกิจการของวัดทางด้านที่เกี่ยวกับ ฐาน ข.ช่วยเหลือสัตบุรุษวัดขลุง ในการจัดการศพโดยไม่คิดค่าตอบแทน

วันที่ 22 กุมภาพันธ์ ค.ศ. 1976 (พ.ศ. 2519) คุณพ่อบรรจง พานพันธ์ ปลัดวัดขลุง คุณพ่อ มีความสามารถ ทางด้านการดนตรี จึงจัดให้มีการรวมกลุ่มกัน โดยใช้ชื่อว่า “ชมรมเยาวชนพัฒนา” โดยในช่วงแรก ๆ คุณพ่อใช้กีฬาสเกตบอล เป็นกิจกรรมรวมกลุ่มเยาวชน มอบหมายให้ นายมาวิน อนุพร เป็นหัวหน้าในการฝึกซ้อม และประธานชมรมฯ ชมรมเยาวชนพัฒนา นี้ แบ่งเป็น กลุ่มย่อย 4 กลุ่ม คือ กลุ่มเสือดาว กลุ่มเยาวชนหญิง กลุ่มอีเกิ้ล และกลุ่มน้องใหม่ โดยช่วยเหลือ

กิจกรรมของทางวัด ทั้งในด้านการพัฒนา และด้านการขับร้องเพลง มีการตั้งวงดนตรีเยาวชน ใช้ชื่อว่า “บลูเบิร์ด” มีนายเผด็จ ไทยตรง เป็นหัวหน้าวง นายลำสัน ถัดลอย นายสมควร ภัทรวิจิ นายไกรวัลย์ ไทยตรง ฯลฯ และจะเป็นวงดนตรีหลักในพิธีกรรมทางศาสนาต่าง ๆ โดยเฉพาะ โอกาสฉลองวัด ร่วมกับนักขับร้องเยาวชน ชาย - หญิง ของวัดขลุง

ปี ค.ศ. 1977 (พ.ศ. 2520) คุณพ่อแสวง สามภักดิ์ เข้ารับตำแหน่งเจ้าวัด คุณพ่อแสวง ได้พัฒนาวัดขลุง ในด้านต่าง ๆ โดยเฉพาะอย่างยิ่งทางด้านงานสุสาน ซึ่งคุณพ่อได้ทำการขยาย สุสานให้กว้างขวางกว่าเดิม โดยซื้อที่ดินของนายหว่าง นามวงษ์ และใช้ดินลูกรังถมขยายพื้นที่ ออกไปทางด้านหลังสุสาน ในช่วงที่ยังไม่ได้ประโยชน์อะไร ก็ให้เด็ก ๆ สัตบุรุษใช้เป็นสนามกีฬา ชั่วคราว ซึ่งสมัยนั้นก็ใช้เป็นที่พักผ่อนฟุตบอลกัน ในปีนี้เอง มีการเปลี่ยนหลักสูตรการศึกษา โรงเรียนจึงยุบระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 7 - มัธยมศึกษาปีที่ 3 และเปิดระดับอนุบาล 1 - 3 ขึ้นแทน

ปี ค.ศ. 1980 (พ.ศ. 2523) คุณพ่อบรรจง พานูพันธ์ เป็นเจ้าอาวาส มีนายสุเมธ ศรีรัตน นันท์ ดำรงตำแหน่งนายอำเภอขลุง ในสมัยของคุณพ่อบรรจงนี้ด้านงานเยาวชน มีความเฟื่องฟูมาก

2 พฤษภาคม ค.ศ. 1981 (พ.ศ. 2524) วัดพระฤทธิย์แห่งพระเยซูเจ้า ขลุง จัดฉลองครบรอบ 100 ปี

25 ธันวาคม ค.ศ. 1983 (พ.ศ. 2526) พระคุณเจ้าเทียนชัย สมานจิต เป็นประธานในพิธีเปิด หอประชุมศรีฤทธิย์ โดยนายเพชร นามวงษ์ เป็นประธานสภาวัดในสมัยนั้นการปรับปรุงภูมิทัศน์ รอบ ๆ วัด เป็นสวนหย่อม และบ้านพักพระสงฆ์ด้วย

20 มกราคม ค.ศ. 1985 (พ.ศ. 2528) มีการจัดตั้งกลุ่ม “ครูคาทอลิก วัดพระฤทธิย์ ขลุง”

ค.ศ. 1985 (พ.ศ. 2528) คุณพ่อมานพ ปรีชาวุฒิ เป็นเจ้าอาวาส มีการปรับปรุงภายในบ้านพัก พระสงฆ์

เดือนตุลาคม ค.ศ. 1988 (พ.ศ. 2531) มีการจัดตั้งกลุ่ม “ส่งเสริมชีวิตครอบครัว วัดพระฤทธิย์ ขลุง” (สชค.วัดขลุง)

ปี ค.ศ. 1990 (พ.ศ. 2533) คุณพ่อวามิช คุโรวาท เป็นเจ้าอาวาส มีนายอานนท์ พรหมนารท เป็นนายอำเภอขลุง คุณพ่อได้ทำหลังคาวัดใหม่ เนื่องจากการใช้งานมานานทำให้เสื่อมสภาพ และทำการตีเพดานรอบวัดด้านนอกเป็นแบบซี่ไม้เพื่อป้องกันนกเข้าไปทำความสกปรกในวัด และปรับปรุงพื้นที่รอบวัดให้สวยงามสะอาดตาโดยใช้ปูนผสมเป็นสีแดง

ปี ค.ศ. 1994 (พ.ศ. 2537) มีครอบครัวสัตบุรุษผู้ใจบุญบริจาคเงินสร้างศาลาเพื่อใช้ทำพิธี ปลงศพ ที่สุสาน โดยใช้ชื่อศาลาว่า “เอิบ-อรรณพยอม ศรีฤทธิย์”

ปี ค.ศ. 1995 (พ.ศ. 2538) คุณพ่อสมศักดิ์ นามกร เป็นเจ้าอาวาส มีการสร้างอาคารสันติสุข (หรือที่เรียกว่า ศาลาพักศพ) ขึ้นที่สุสาน เพื่อใช้เป็นสถานที่ปฏิบัติศาสนกิจ คุณพ่อเห็นว่าบริเวณรอบ ๆ วัดเป็นถนนดินไม่สะดวกในหลาย ๆ ด้านจึงดำเนินการสร้างถนนคอนกรีตรอบวัด

3 มิถุนายน 1995 (พ.ศ. 2538) วันฉลองวัด สังฆานุกร ยอห์นอเนก นามวงศ์ ลูกวัดขลุ่ย เข้าพิธีบวชเป็นพระสงฆ์ โดยพระคุณเจ้าเทียนชัย สมานจิต

วันที่ 23 เมษายน ค.ศ. 1995 (พ.ศ. 2538) มีการจัดตั้ง “กองทุนคุณพ่อขึ้น เพื่อศรีหฤทัย” โดยนำเงินที่เหลือจากการสร้างอนุสรณ์สถานคุณพ่อขึ้น และเงินรายได้จากงานชุมนุมศิษย์เก่าโรงเรียนศรีหฤทัย โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อนำดอกเบียมาเป็นค่าใช้จ่ายเพื่อแจกทุน และจ่ายค่าอาหารกลางวัน แก่เด็กนักเรียนโรงเรียนศรีหฤทัย และ/หรือ ศิษย์เก่าที่มีผลการเรียนดี แต่ขาดแคลนทุนทรัพย์ในการศึกษา

ค.ศ. 1997 (พ.ศ. 2540) คุณพ่อเห็นว่าหอระฆังหลังเดิม ซึ่งติดกับตัวอาคารของวัด มีสภาพทรุดโทรม ไม่แข็งแรง ซึ่งเป็นผลมาจากน้ำฝน ที่รั่วซึมมาจากยอดหอ ไม่สามารถแขวนระฆังได้ จึงตัดสินใจสร้างหอระฆังใหม่ขึ้นคู่ขนานไปกับหอระฆังเดิม บริเวณด้านหลังวัด ซึ่งเดิมที่ประชุมสภาอภิบาลวัด พิจารณากันหลายครั้ง เพื่อตัดสินใจว่าจะสร้างไว้บริเวณหน้าวัดหรือหลังวัด

ค.ศ. 1999 (พ.ศ. 2542) บ้านพักพระสงฆ์ ซึ่งเป็นไม้ มีสภาพทรุดโทรมมาก จึงดำเนินการสร้างบ้านพักพระสงฆ์ใหม่ ให้ทันสมัยโดยขอรับบริจาคจากผู้มีจิตศรัทธาส่วนหนึ่งด้วย ทั้งนี้คุณพ่อสมศักดิ์ได้ย้ายไปพักที่สหกรณ์เครดิตยูเนียนศรีหฤทัยขลุ่ยจำกัด ด้านหลังวัดเป็นการชั่วคราว

ปี ค.ศ. 2000 (พ.ศ. 2543) คุณพ่อปรีชา สกลอ่อน เป็นเจ้าอาวาส

25 มิถุนายน ค.ศ. 2000 (พ.ศ. 2543) เปลี่ยนม้านั่งในวัดใหม่ โดยสั่งทำจำนวน 125 ตัว งบประมาณ 525,000.-บาท โดยมีผู้บริจาคทั้งสิ้น 430,615.-บาท ตั้งราคาบริจาคไว้ที่ตัวละ 3,000.- บาท

30 มกราคม ค.ศ. 2001 (พ.ศ. 2544) ก่อสร้างบ้านพักพระสงฆ์หลังใหม่เสร็จ คงเหลือเฉพาะกำแพงและรอบ ๆ บ้าน และดำเนินการสร้างอาคาร 2 ชั้น โดยชั้นล่างเป็นที่จอดรถ ห้องน้ำที่ทำครัว ส่วนชั้นบนใช้เป็นห้องประชุม และเสกบ้านพักพระสงฆ์ในวันที่ 2 มิถุนายน โดยสิ้นค่าใช้จ่ายทั้งสิ้น 4,831,726.- บาท ห้องครัว-ห้องประชุม 662,138.- บาท รวมทั้งสิ้น 5,493,861.- บาทต่อเดิมด้านหลังอาคารสันติสุขสำหรับทำเป็นที่ประกอบอาหาร มีห้องเก็บ โดยนำวัสดุเก่า ที่มีอยู่ไปใช้เพื่อเป็นการประหยัดงบประมาณ สิ้นค่าใช้จ่ายทั้งสิ้น 132,430.- บาท

มีการรังวัดเขตแดนของผู้เช่าที่ดินวัดแต่ละรายใหม่ รวม 3 เขต คือ เขตวัด เขตแสนสุข และเขตสันติสุข

4 พฤศจิกายน ค.ศ. 2002 (พ.ศ. 2545) มีการซ่อมแซมวัดครั้งใหญ่ โดยจ้างบริษัท แบลล์เมซง จำกัด เป็นผู้ซ่อมแซม เนื่องจากพื้นภายในวัดทรุด ทำให้เกิดรอยแตกร้าวเป็นหลุม มีการรื้อพื้นวัดออกทั้งหมด แล้วสร้างขึ้นมาใหม่รวมไปถึงพระแท่นด้วย ในการนี้มีการตัดหอร่องเดิมที่ติดกับตัวอาคารวัดลง ในการนี้ต้องใช้งบทั้งสิ้น 5,203,625.-บาท รับประทานมาทั้งสิ้น 4,708,759.-บาท และได้ย้ายที่ประกอบมิสซาไปใช้ที่หอประชุมศรีหฤทัย เป็นการชั่วคราว

ปี ค.ศ. 2005 (พ.ศ. 2548) คุณพ่อเสกสม กิจมงคล เป็นเจ้าอาวาส คุณพ่อมาร่วมพัฒนาระบบการบริหารงานของคณะกรรมการสภาอภิปาลวัด ให้เป็นระบบที่ชัดเจนยิ่งขึ้น โดยมีการดำเนินการจัดทำสารวัดพระหฤทัย ปรับปรุงห้องซาวคริสเตีย โดยสร้างห้องน้ำไว้สำหรับพระสงฆ์ เพื่อให้เกิดความสะดวก ปู่ตัวหนอรอบ ๆ บ้านพักพระสงฆ์เพิ่มเติมพื้นที่ ถมดินบริเวณบ่อหลังสุสานให้เต็มเป็นพื้นที่เดียวกัน

ปี ค.ศ. 2007 (พ.ศ. 2550) มีการจัดทำเว็บไซต์ของวัดขลุ้งขึ้นเอง เพื่อใช้เป็นสื่อในการเผยแผ่เกียรติภูมิ ประวัติ ความเป็นมาของชุมชนวัดขลุ้ง กิจกรรม ข่าวสาร ฯลฯ โดยได้รับความร่วมมือจากสัตบุรุษผู้มีน้ำใจ ช่วยจัดสร้างระบบให้ อันเป็นจุดเริ่มต้นงานสื่อของวัดต่อชาวโลก และจดทะเบียนเว็บไซต์ชื่อ <http://www.watkhlung.org>

สิงหาคม ค.ศ. 2008 (พ.ศ. 2551) สหกรณ์เครดิตยูเนียนศรีหฤทัยขลุ้ง จำกัด ก่อสร้างอาคารสำนักงานใหม่ เป็นตึก 2 ชั้น

**ผลการศึกษาเรื่องการสืบทอดวัฒนธรรมชุมชนคาทอลิกของอาสนวิหารพระนางมารีอาปฏิสนธิ
นิรมล : กรณีศึกษา วัดพระหฤทัยแห่งพระเยซูเจ้าอำเภอลำลูกเกด จังหวัดจันทบุรี**

ผลการศึกษาเป็นผลจากการวิเคราะห์แบบสัมภาษณ์การสืบทอดวัฒนธรรมชุมชนคาทอลิกของอาสนวิหารพระนางมารีอาปฏิสนธินิรมล : กรณีศึกษา วัดพระหฤทัยแห่งพระเยซูเจ้าอำเภอลำลูกเกด จังหวัดจันทบุรี จำนวน 217 ราย ผลการศึกษาสามารถนำเสนอข้อมูลออกเป็น 3 ตอนดังต่อไปนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลด้านสถานภาพของผู้ตอบ

ตอนที่ 2 ข้อมูลด้านเศรษฐกิจและสังคม

ตอนที่ 3 ข้อมูลด้านชีวิตทางศาสนา

ลิขสิทธิ์โดยมหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี

ตอนที่ 1 ข้อมูลด้านสถานภาพของผู้ตอบ

ตาราง 2 จำนวนและร้อยละจำแนกตามเพศ (n = 217)

เพศ	จำนวน (คน)	ร้อยละ
ชาย	91	41.90
หญิง	126	58.10
รวม	217	100.00

จากตาราง 2 พบว่า กลุ่มตัวอย่างที่ตอบแบบสอบถามเป็นหญิงมากกว่าเป็นชาย โดยเป็นหญิงร้อยละ 58.1 และเป็นชาย ร้อยละ 41.9

ตาราง 3 จำนวนและร้อยละจำแนกตามอายุ (n = 217)

อายุ	จำนวน (คน)	ร้อยละ
ต่ำกว่า 40 ปี	42	19.30
40 - 60 ปี	93	42.90
61 ปีขึ้นไป	82	37.80
รวม	217	100.00

จากตาราง 3 พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีอายุระหว่าง 40 - 60 ปีมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 42.90 รองลงมาคืออายุ 61 ปีขึ้นไป คิดเป็นร้อยละ 37.80 ซึ่งเป็นผู้ให้ข้อมูลทางด้านพัฒนาการของชุมชนได้มากที่สุด

ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี

ตาราง 4 จำนวนและร้อยละจำแนกตามสถานภาพ (n = 217)

สถานภาพ	จำนวน (คน)	ร้อยละ
โสด	32	14.80
สมรส	127	58.50
หย่าร้าง	8	3.70
หม้าย	38	17.50
แยกกันอยู่	12	5.50
รวม	217	100.00

จากตาราง 4 พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีสถานภาพสมรส คิดเป็นร้อยละ 58.50 รองลงมาเป็นหม้าย คิดเป็นร้อยละ 17.50

ตาราง 5 จำนวนและร้อยละจำแนกตามการศึกษา (n = 217)

การศึกษา	จำนวน (คน)	ร้อยละ
ไม่ได้เรียน	6	2.80
ประถมศึกษา	97	44.70
มัธยมศึกษาตอนต้น	24	11.10
มัธยมศึกษาตอนปลาย/ปวช.	16	7.40
อนุปริญญา/ปวส.	12	5.50
ปริญญาตรี	54	24.80
สูงกว่าปริญญาตรี	8	3.70
รวม	217	100.00

จากตาราง 5 พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีการศึกษาระดับประถมศึกษาคิดเป็นร้อยละ 44.70 รองลงมา มีการศึกษาระดับปริญญาตรี คิดเป็นร้อยละ 24.80

ตาราง 6 จำนวนและร้อยละจำแนกตามการมีพ่อแม่ญาติพี่น้องอาศัยอยู่ในบ้าน (n = 217)

การมีพ่อแม่ญาติพี่น้องอาศัยอยู่ในบ้าน	จำนวน (คน)	ร้อยละ
ไม่มี	138	63.60
มี	79	36.40
รวม	217	100.00

จากตาราง 6 ข้อมูลที่ได้จากกลุ่มตัวอย่างพบว่า ในครอบครัวของกลุ่มคาทอลิก วัดพระธาตุฯ ขลุนั้น ครอบครัวที่ไม่มีพ่อแม่ญาติพี่น้องอาศัยอยู่ในบ้านมีจำนวนมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 63.60 ที่เหลือเป็นครอบครัวที่มีพ่อแม่ญาติพี่น้องอาศัยอยู่ในบ้านคิดเป็นร้อยละ 36.40

เมื่อพิจารณาถึงการสืบทอดวัฒนธรรมชุมชนคาทอลิก จะพบว่าแบบแผนครอบครัวคาทอลิกวัดพระธาตุฯ ขลุนคล้ายคลึงกับอาสนวิหารพระนางมารีอาฯ จันทบุรี กล่าวคือ ครอบครัวที่มีพ่อแม่พี่น้องอาศัยอยู่ในบ้านของชุมชนอาสนวิหารพระนางมารีอาฯ จันทบุรี ไม่มีพ่อแม่ ญาติพี่น้องอาศัยอยู่ในบ้านเป็นส่วนใหญ่ ร้อยละ 62.70 และมีพ่อแม่ ญาติพี่น้องอาศัยอยู่ในบ้านเพียงร้อยละ 37.30 (ชัยยนต์ ประดิษฐ์ศิลป์. 2551 : 15) ดังนั้นอาจกล่าวได้ว่า ชุมชนคาทอลิกวัดพระธาตุฯ ขลุน มีลักษณะสืบทอดแบบแผนการอยู่อาศัยของสมาชิกในครอบครัวจากอาสนวิหารพระนางมารีอาฯ จันทบุรี

ตาราง 7 จำนวนและร้อยละจำแนกตามกรณีที่มีพ่อแม่ญาติพี่น้องอาศัยอยู่ในบ้าน

กรณีที่มีพ่อแม่ญาติพี่น้องอาศัยอยู่ในบ้าน	จำนวน (ครอบครัว)	ร้อยละ
มีพ่อแม่ญาติพี่น้องอาศัยอยู่ในบ้าน 1 คน	17	7.80
มีพ่อแม่ญาติพี่น้องอาศัยอยู่ในบ้าน 2 คน	25	11.50
มีพ่อแม่ญาติพี่น้องอาศัยอยู่ในบ้าน 3 คน	21	9.70
มีพ่อแม่ญาติพี่น้องอาศัยอยู่ในบ้าน 4 คน	10	4.60
รวม	79	36.40

จากตาราง 7 ข้อมูลที่ได้จากกลุ่มตัวอย่างพบว่า กรณีที่มีพ่อแม่ญาติพี่น้องอาศัยอยู่ในบ้านของครอบครัวคาทอลิกวัดพระธาตุฯ ขลุน ร้อยละ 36.40 มีพ่อแม่ญาติพี่น้องอาศัยอยู่ในบ้าน

จำนวน 2 คนมากที่สุด ร้อยละ 11.50 รองลงมา มีพ่อแม่ญาติพี่น้องอาศัยอยู่ในบ้าน 3 คน ร้อยละ 9.70 และมีพ่อแม่ญาติพี่น้องอาศัยอยู่ในบ้าน 1 คน คิดเป็นร้อยละ 7.80

จะพบว่าในขณะที่ครอบครัวคาทอลิกวัดพระหฤทัยแห่งพระเยซูเจ้าฯ ขลุงเป็นครอบครัวเดี่ยวมากขึ้นในทางตรงกันข้ามก็จะพบว่าครอบครัวขยายที่มีพ่อแม่ญาติพี่น้องอาศัยอยู่ในบ้านนั้นมีแนวโน้มของสมาชิกดังกล่าวลดน้อยลงซึ่งเป็นไปในแนวทางเดียวกันกับอาสนวิหารพระนางมารีอาฯ จันทบุรี ซึ่งมีพ่อแม่ญาติพี่น้องอาศัยอยู่ในบ้าน เพียง 1 คน มากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 18.00 และรองลงมา มีพ่อแม่ญาติพี่น้องอาศัยอยู่ในบ้าน 2 คน คิดเป็นร้อยละ 9.80 (ชัยนัตต์ ประดิษฐ์ศิลป์. 2551 : 16)

ตาราง 8 จำนวนและร้อยละจำแนกตามระยะทางจากบ้านถึงวัด (n = 217)

ระยะทางจากบ้านถึงวัด	จำนวน (คน)	ร้อยละ
1 - 2 กิโลเมตร	174	80.20
2 - 3 กิโลเมตร	37	17.10
3 - 4 กิโลเมตร	4	1.80
5 กิโลเมตรขึ้นไป	2	0.90
รวม	217	100.0

จากตาราง 8 พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีระยะทางจากบ้านถึงวัดส่วนใหญ่มีระยะทางไม่เกิน 2 กิโลเมตร คิดเป็นร้อยละ 80.20 รองลงมามีระยะทางจากบ้านถึงวัด 2 - 3 กิโลเมตร คิดเป็นร้อยละ 17.10

กล่าวโดยสรุปแล้วจะพบว่า การตั้งถิ่นฐานของคาทอลิกวัดพระหฤทัยฯ ขลุงนั้นยังเกาะกลุ่มเป็นชุมชน (Community) โดยมีวัดเป็นศูนย์กลางห่างจากบ้านไม่เกิน 2 กิโลเมตรอยู่ถึงร้อยละ 80.20 โดยแบ่งพื้นที่ชุมชนออกเป็น 5 เขต โดยเขตเกาะลอยและเขตสันติสุขมีพื้นที่ไปสุดที่ทะเล เขตแสนสุขไปสุดที่ซอยจัดสรร เขตวัดเป็นชุมชนที่อยู่ด้านหน้าวัด ไปสุดที่สนามชมรม อำเภอขลุง และเขตตลาดกลุ่มคาทอลิกจะกระจายตัวอยู่บริเวณตลาดขลุง ดังนั้น การตั้งถิ่นฐานจึงมีวิถีที่มีลักษณะรูปแบบคล้ายคลึงกับการตั้งถิ่นฐานของคาทอลิกที่วัดอาสนวิหารพระนางมารีอาปฏิสนธินิรมล จังหวัดจันทบุรี ซึ่งมีลักษณะเป็นชุมชนที่มีอาณาเขตแบ่งแยกกับคนกลุ่มอื่นอย่างเห็นได้ชัด คือ ชุมชนวัดจันทบุรี ทางตลาดนั้นจะมีเขตแดนไปสุดที่โรงเรียนตังเอ็งจันทบุรี ทางหลังวัดโรมันคาทอลิกก็จะไปสุดที่โรงเรียนลาซาลจันทบุรี และอารามคาร์แมล ส่วนทางท่าเรือข้างวัดโรมันคาทอลิกก็จะไปสุดที่วัดไผ่ล้อม

ตาราง 9 จำนวนและร้อยละจำแนกตามภูมิลำเนาเดิม (n = 217)

ภูมิลำเนาเดิม	จำนวน (คน)	ร้อยละ
สัตบุรุษวัดขลุง	185	85.30
สัตบุรุษจากวัดอื่น ๆ ในสังฆมณฑล	24	11.00
สัตบุรุษจากสังฆมณฑลอื่น ๆ	8	3.70
รวม	217	100.00

จากตาราง 9 พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีภูมิลำเนาเดิมอยู่ที่วัดขลุงโดยบรรพบุรุษเป็นสัตบุรุษวัดขลุงแต่เดิมมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 85.30 และเป็นสัตบุรุษจากวัดอื่น ๆ เพียงร้อยละ 14.70

อาจกล่าวได้ว่าครอบครัวคาทอลิกของชุมชนวัดพระฤทธิฯ ขลุงในปัจจุบันส่วนใหญ่เป็นคริสตังดั้งเดิมที่มีรากฐานมาจากประวัติศาสตร์การพัฒนาของชุมชนวัดพระฤทธิฯ ขลุง เช่นเดียวกับวัดโรมันคาทอลิกจันทบุรี ซึ่งมีประวัติศาสตร์การพัฒนาของชุมชนวัดโรมันคาทอลิกมายาวนานถึง 300 ปี

ตอนที่ 2 ข้อมูลด้านเศรษฐกิจและสังคม

ตาราง 10 จำนวนและร้อยละจำแนกตามอาชีพของคนในครอบครัว

อาชีพ	จำนวน (คน)	ร้อยละ
รับราชการ/พนักงานราชการ/รัฐวิสาหกิจ	58	7.50
พนักงานเอกชน	83	10.70
ค้าปลีก	9	1.20
เดินพลอย	8	1.00
รับจ้างทั่วไป	182	23.60
ค้าขาย	167	21.60
ประมง	126	16.30
ธุรกิจส่วนตัวอื่น ๆ	64	8.30
เกษตรกรรม	76	9.80
รวม	773	100.00

จากตาราง 10 พบว่า คนในครอบครัวของผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีอาชีพรับจ้างทั่วไป มากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 23.60 รองลงมาคืออาชีพค้าขาย คิดเป็นร้อยละ 21.60 รองลงมาคืออาชีพประมง คิดเป็นร้อยละ 16.30

กล่าวโดยสรุปแล้วจะพบว่า การประกอบอาชีพของคนในครอบครัว ของคาทอลิกวัดพระหฤทัยฯ ขลุนั้นต่างไปจากเดิม ซึ่งส่วนใหญ่มีอาชีพประมงและทอเสื่อ ดังนั้นการประกอบอาชีพของคาทอลิกวัดพระหฤทัยฯ ขลุน จึงมีรูปแบบคล้ายคลึงกับวิถีชีวิตด้านการประกอบอาชีพของคาทอลิกที่อาสนวิหารพระนางมารีอาฯ จันทบุรี ซึ่งมีการประกอบอาชีพอื่น ๆ หรือเขียนอย่างกำกวม เช่น ค้าขาย มากที่สุด ส่วนอาชีพที่รองลงมาได้แก่ อาชีพรับจ้างทั่วไป (ชัยยนต์ ประดิษฐ์ศิลป์, 2551 : 29)

ตาราง 11 จำนวนและร้อยละจำแนกตามการเข้าที่ดินของวัด (n = 217)

การเข้าที่ดินของวัด	จำนวน (คน)	ร้อยละ
ไม่เข้า	173	79.70
เข้า	44	20.30
รวม	217	100.00

จากตาราง 11 กลุ่มตัวอย่างที่ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ไม่เข้าที่ดินของวัด คิดเป็นร้อยละ 79.70 ส่วนที่เข้าที่ดินของวัด คิดเป็นร้อยละ 20.30

ตาราง 12 จำนวนและร้อยละจำแนกตามระยะเวลาการเข้าที่ดินของวัด

ระยะเวลาการเข้าที่ดินของวัด	จำนวน (คน)	ร้อยละ
ต่ำกว่า 25 ปี	4	9.10
25 - 50 ปี	8	18.20
50 ปีขึ้นไป	32	72.70
รวม	44	100.00

จากตาราง 12 พบว่า ผู้ที่เข้าที่ดินของวัดส่วนใหญ่ มีระยะเวลาการเข้าที่ดินมากกว่า 50 ปี ขึ้นไปถึงร้อยละ 72.70

ตาราง 13 จำนวนและร้อยละจำแนกตามที่อยู่อาศัยกรณีไม่เช่าที่ดินของวัด

ที่อยู่อาศัยกรณีไม่เช่าที่ดินของวัด	จำนวน (คน)	ร้อยละ
ที่ดินของตนเอง	151	87.30
เช่าบ้านจากคนอื่นแต่เป็นที่ดินวัด	4	2.30
เช่าบ้านของบุคคลอื่น	18	10.40
รวม	173	100.00

จากตาราง 13 พบว่า ผู้ที่ไม่เช่าที่ดินของวัดส่วนใหญ่มีที่ดินเป็นของตนเองมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 87.30

จากตาราง 11 ถึงตาราง 13 โดยสรุปแล้วจะพบว่า การเช่าที่ดินของวัดในชุมชนคาทอลิก วัดพระหฤทัยฯ ขลุนั้นส่วนใหญ่ไม่เช่าที่ดินของวัด และคนที่เช่าที่ดินของวัดจะมีระยะเวลาการเช่ามากกว่า 50 ปีขึ้นไป ซึ่งมักจะสืบทอดการเช่าที่ดินไปสู่รุ่นลูกหลาน ส่วนผู้ที่ไม่เช่าที่ดินของวัดมีที่ดินเป็นของตนเองเป็นส่วนใหญ่ดังนั้นการเช่าที่ดินของวัดในชุมชนคาทอลิกวัดพระหฤทัยฯ ขลุนจึงมีรูปแบบแผนที่มีลักษณะเช่นเดียวกับการเช่าที่ดินของชุมชนคาทอลิกอาสนวิหารพระนางมารีอาฯ จันทบุรี ซึ่ง คาทอลิกส่วนใหญ่ไม่เช่าที่ดินของวัด ถึงร้อยละ 62.00 โดยคนที่เช่าที่ดินของวัดจะมีระยะเวลาการเช่ามากกว่า 50 - 99 ปี มากที่สุด ร้อยละ 63.40 ส่วนครอบครัวที่ไม่เช่าที่ดินของวัดส่วนใหญ่มีที่ดินเป็นของตนเอง ถึงร้อยละ 48.0 (ชัยยนต์ ประดิษฐ์ศิลป์, 2551 : 30)

ตาราง 14 จำนวนและร้อยละจำแนกตามระดับการศึกษาสูงสุดของคนในครอบครัว (n = 217)

ระดับการศึกษาสูงสุด	จำนวนคน	ร้อยละ
ไม่ได้เรียนหนังสือ	-	-
ประถมศึกษา	7	3.20
มัธยมศึกษาตอนต้น	11	5.10
มัธยมศึกษาตอนปลาย/ปวช.	17	7.80
อนุปริญญา/ปวส.	21	9.70
ปริญญาตรี	148	68.20
สูงกว่าปริญญาตรี	13	6.00
รวม	217	100.00

จากตาราง 14 พบว่า ระดับการศึกษาสูงสุดของคนในครอบครัวของคาทอลิกวัดพระหฤทัยฯ ขลุ้งมีการศึกษาสูงสุดในระดับปริญญาตรี มากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 68.20 รองลงมา มีการศึกษาสูงสุดในระดับอนุปริญญาหรือ ปวส. คิดเป็นร้อยละ 9.70

กล่าวโดยสรุปแล้วจะพบว่า สมาชิกในครอบครัวคาทอลิกวัดพระหฤทัยฯ ขลุ้งนั้นต่างให้ความสำคัญกับการศึกษาเกือบทุกรุ่น และมักส่งเสริมให้บุตรหลานศึกษาต่อในระดับที่สูงเท่าที่จะส่งเสริมได้ เพื่อหวังให้ลูกหลานมีงานทำที่ดี มีหน้ามีตาในสังคมต่างจากคาทอลิกที่อาสนวิหารพระนางมารีอาฯ จันทบุรี ซึ่งจบการศึกษาในระดับประถมศึกษามากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 31.90 (ชัยนนต์ ประดิษฐ์ศิลป์. 2552 ค : 31)

ตาราง 15 จำนวนและร้อยละจำแนกตามการเป็นสมาชิกกลุ่มทางสังคม (n = 217)

การเป็นสมาชิกกลุ่มทางสังคม	จำนวนคน	ร้อยละ
ไม่ได้เป็นสมาชิกกลุ่มใด ๆ ทางสังคม	205	94.50
เป็นสมาชิกกลุ่มทางสังคม	12	5.50
เป็นกรรมการกลุ่มทางสังคม	-	-
เป็นผู้นำหรือหัวหน้ากลุ่มทางสังคม	-	-
รวม	217	100.00

จากตาราง 15 กลุ่มตัวอย่างที่ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ไม่ได้เป็นสมาชิกของกลุ่มใด ๆ ทางสังคมถึงร้อยละ 94.50

จะพบว่าการเป็นสมาชิกกลุ่มทางสังคมของคาทอลิกวัดพระหฤทัยฯ ขลุ้งนั้น ยังมีบทบาทน้อยมากเมื่อพิจารณาจากการเป็นสมาชิกกรรมการหรือหัวหน้ากลุ่มต่าง ๆ ซึ่งมีวิธีแบบแผนที่มีลักษณะเช่นเดียวกับการเป็นสมาชิกกลุ่มทางสังคมของคาทอลิกที่อาสนวิหารพระนางมารีอาฯ จันทบุรีที่ไม่ได้เป็นสมาชิกกลุ่มใด ๆ ทางสังคม ถึงร้อยละ 97.70 ซึ่งมีลักษณะเป็นชุมชนที่มีบทบาทตำแหน่งและสถานภาพเฉพาะภายในชุมชนวัดคาทอลิกเป็นหลักจากมิติทางสถานภาพและตำแหน่งทางสังคมดังกล่าวนี้ เราอาจสรุปได้ว่าคาทอลิกในชุมชนมีความสัมพันธ์เกาะเกี่ยวกันภายในชุมชนของตนเองเป็นสำคัญนั้นอาจแสดงว่ายังคงมีความเป็นชุมชนสูงอยู่นั่นเอง (ชัยนนต์ ประดิษฐ์ศิลป์. 2551 : 35)

ตาราง 16 จำนวนและร้อยละจำแนกตามการติดตามข่าวสารการเมืองท้องถิ่นหรือระดับชาติ (n = 217)

การติดตามข่าวสารการเมือง	จำนวน (คน)	ร้อยละ
ไม่ได้ติดตามเลย	8	3.70
ติดตามนาน ๆ ครั้ง	26	12.00
ติดตามบ่อยครั้งพอสมควร	51	23.50
ติดตามเป็นประจำทุกวันหรือเกือบทุกวัน	132	60.80
รวม	217	100.00

จากตาราง 16 พบว่า คาทอลิกวัดพระหฤทัยฯ ขลุ้งส่วนใหญ่ติดตามข่าวสารการเมืองท้องถิ่นและระดับชาติเป็นประจำทุกวันหรือเกือบทุกวันถึงร้อยละ 60.80

ตาราง 17 จำนวนและร้อยละจำแนกตามแหล่งข่าวที่ติดตามข่าวสารการเมืองท้องถิ่นหรือระดับชาติ

แหล่งข่าว	จำนวน (คน)	ร้อยละ
วิทยุ	4	1.90
โทรทัศน์	199	95.20
หนังสือพิมพ์	6	2.90
รวม	209	100.00

จากตาราง 17 พบว่า คาทอลิกวัดพระหฤทัยฯ ขลุ้งติดตามข่าวสารการเมืองท้องถิ่นหรือระดับชาติ จากโทรทัศน์เป็นหลักมากที่สุด ถึงร้อยละ 95.20

กล่าวโดยสรุปจากกล่าวได้ว่า การติดตามข่าวสารการเมืองท้องถิ่นหรือระดับชาติของคาทอลิกวัดพระหฤทัยฯ ขลุ้งมีการติดตามข่าวสารการเมืองท้องถิ่นหรือระดับชาติมีวิธีที่มีลักษณะรูปแบบคล้ายคลึงกับคาทอลิกที่อาสนวิหารพระนางมารีอาฯ จันทบุรี ซึ่งให้ความสนใจติดตามข่าวสารการเมือง คิดเป็นร้อยละ 45.70 และติดตามข่าวสารการเมืองทางโทรทัศน์ ถึงร้อยละ 93.10 ซึ่งแสดงออกถึงความตื่นตัวทางการเมืองที่มีมากกว่าในอดีตโดยติดตามข่าวสารผ่านโทรทัศน์เป็นหลัก (ชัยยนต์ ประดิษฐศิลป์. 2551 : 36)

ตาราง 18 จำนวนและร้อยละจำแนกตามการแลกเปลี่ยนข่าวสารประเด็นการเมืองกับบุคคลอื่น ๆ
(n = 217)

การแลกเปลี่ยนข่าวสาร	จำนวน (คน)	ร้อยละ
ไม่เคยแลกเปลี่ยนกับใครทั้งสิ้น	39	18.00
เคยแลกเปลี่ยนกับคนอื่นนาน ๆ ครั้ง	151	69.60
เคยแลกเปลี่ยนกับคนอื่นบ่อยครั้งพอสมควร	19	8.70
เคยแลกเปลี่ยนกับคนอื่นเป็นประจำทุกวัน	8	3.70
รวม	217	100.0

จากตาราง 18 พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามเคยแลกเปลี่ยนกับคนอื่นนาน ๆ ครั้งมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 69.60 รองลงมา ไม่เคยแลกเปลี่ยนกับใครทั้งสิ้น คิดเป็นร้อยละ 18.00

อาจสันนิษฐานได้ว่าการแลกเปลี่ยนข่าวสารประเด็นการเมืองกับบุคคลอื่น ๆ ของคาทอลิกวัดพระธาตุฯ ขลุนั้น มีการพูดคุยแลกเปลี่ยนความคิดเห็นทางการเมืองกับผู้อื่น คิดเป็น 82.00 ซึ่งมีวิธีแบบแผนที่มีลักษณะรูปแบบคล้ายคลึงกับคาทอลิกที่อาสนวิหารพระนางมารีอาฯ จันทบุรี ที่ใช้การแลกเปลี่ยนข่าวสารกับคนอื่น คิดเป็นร้อยละ 62.40 ซึ่งยังคงอาศัยกลไกติดตามข่าวสารการเมืองที่ไม่เป็นทางการ คือ การพูดคุยปากต่อปากระหว่างคนรู้จักเป็นหลัก ซึ่งสะท้อนให้เห็นถึงความเป็นชุมชนที่ยังคงมีการติดต่อสื่อสารพบปะหน้าค่าตา (Face to Face) ระหว่างสมาชิกในสังคม (ชัยยนต์ ประดิษฐ์ศิลป์. 2551 : 37)

ตาราง 19 จำนวนและร้อยละจำแนกตามการเรียนวิชาด้านการเมืองการปกครอง (n = 217)

การเรียนวิชาด้านการเมืองการปกครอง	จำนวน (คน)	ร้อยละ
ไม่เคยผ่าน	204	94.00
เคยผ่าน	13	6.00
รวม	217	100.00

จากตาราง 19 พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามไม่เคยผ่านการเรียนวิชาด้านการเมืองการปกครอง เป็นส่วนใหญ่ถึงร้อยละ 94.00

ตาราง 20 จำนวนและร้อยละจำแนกตามการอบรมด้านการเมืองการปกครอง (n = 217)

การอบรมด้านการเมืองการปกครอง	จำนวน (คน)	ร้อยละ
ไม่เคยผ่าน	210	96.80
เคยผ่าน	7	3.20
รวม	217	100.00

จากตาราง 20 พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามไม่เคยผ่านการอบรมด้านการเมืองการปกครองเป็นส่วนใหญ่ ถึงร้อยละ 96.80

จากตาราง 19 และตาราง 20 พบว่า การเรียนวิชาด้านการเมืองการปกครองและการอบรมด้านการเมืองการปกครองของคณาธิกวัดพระธาตุชัยฯ ขลุนั้น น้อยมาก ครบครันซึ่งสมาชิกเคยผ่านการเรียนวิชาด้านการเมืองการปกครองมีเพียงร้อยละ 6.00 และผ่านการอบรมเรื่องที่เกี่ยวข้องเพียงร้อยละ 3.20 เท่านั้นซึ่งมีลักษณะรูปแบบคล้ายคลึงกับคณาธิกวัดที่อาสนวิหารพระนางมารีอาฯ จันทบุรี ที่มีครบครันซึ่งสมาชิกเคยผ่านการเรียนวิชาด้านการเมืองการปกครองเพียงร้อยละ 7.50 และผ่านการอบรมด้านการเมืองการปกครองเพียงร้อยละ 8.5 ซึ่งมีครบครันคณาธิกวัดได้รับการบ่มเพาะทางการเมืองค่อนข้างน้อยเช่นเดียวกัน (ชัยยนต์ ประดิษฐ์ศิลป์. 2551 : 38)

ตาราง 21 จำนวนและร้อยละจำแนกตามการมีกลุ่มพูดคุยในเรื่องการเมือง (n = 217)

การมีกลุ่มพูดคุยในเรื่องการเมือง	จำนวน (คน)	ร้อยละ
ไม่มี	85	39.20
มีแต่นาน ๆ ครั้ง	97	44.70
มีบ่อยครั้ง	19	8.70
มีการแลกเปลี่ยนกันเสมอ	16	7.40
รวม	217	100.00

จากตาราง 21 พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามมีกลุ่มพูดคุยในเรื่องการเมืองนาน ๆ ครั้งมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 44.70 รองลงมา ไม่มีกลุ่มพูดคุยในเรื่องการเมือง คิดเป็นร้อยละ 39.20

ตาราง 22 จำนวนและร้อยละจำแนกตามการร่วมกิจกรรมเคลื่อนไหวเกี่ยวกับปัญหาทางการเมือง
(n = 217)

การร่วมกิจกรรมเคลื่อนไหวทางการเมือง	จำนวน (คน)	ร้อยละ
ไม่เคย	208	95.90
เคย	9	4.10
รวม	217	100.0

จากตาราง 22 พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามไม่เคยเข้าร่วมกิจกรรมเคลื่อนไหวเกี่ยวกับปัญหาทางการเมืองมากที่สุด ถึงร้อยละ 95.90

จากตาราง 21 และตาราง 22 พบว่า คาทอลิกวัดพระหฤทัยฯ ขลุนั้น มีกลุ่มการพูดคุยในเรื่องการเมืองและการร่วมกิจกรรมเคลื่อนไหวเกี่ยวกับปัญหาทางการเมืองค่อนข้างน้อย ซึ่งมีลักษณะรูปแบบคล้ายคลึงกับการมีกลุ่มพูดคุยในเรื่องการเมืองและการร่วมกิจกรรมเคลื่อนไหวเกี่ยวกับปัญหาทางการเมืองของคาทอลิกที่อาสนวิหารพระนางมารีอาฯ จันทบุรี ซึ่งพบว่า สมาชิกในครอบครัวคาทอลิกจะใช้สภากาแฟมากกว่าการเข้าร่วมการเคลื่อนไหวทางการเมืองโดยตรงอย่างชัดเจน คือ มีการพูดคุยทางด้านการเมือง ร้อยละ 50.20 และมีการร่วมกิจกรรมเคลื่อนไหวทางการเมือง เพียงร้อยละ 3.70 ซึ่งชี้ให้เห็นถึงชีวิตทางการเมืองของคาทอลิกจันทบุรียังเป็นกิจกรรมที่จำกัดตัวอยู่ในชุมชนคาทอลิกเป็นสำคัญ (ชัยนัตต์ ประดิษฐ์ศิลป์. 2551 : 39)

ตอนที่ 3 ข้อมูลด้านชีวิตทางศาสนา

ตาราง 23 จำนวนและร้อยละจำแนกตามการล้างบาปของคนในครอบครัว (n = 217)

การล้างบาปของคนในครอบครัว	จำนวน (คน)	ร้อยละ
ทุกคน	168	77.40
ไม่ทุกคน	49	22.60
รวม	217	100.0

จากตาราง 23 ข้อมูลที่ได้จากกลุ่มตัวอย่าง พบว่า ในครอบครัวของกลุ่มคาทอลิก วัดพระหฤทัยฯ ขลุงนั้น ล้างบาปทุกคนมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 77.40 ที่เหลือล้างบาปไม่ทุกคน คิดเป็นร้อยละ 22.60

เมื่อพิจารณาถึงการสืบทอดวัฒนธรรมชุมชนคาทอลิก จะพบว่าแบบแผนครอบครัวคาทอลิกวัดพระหฤทัยฯ ขลุงคล้ายคลึงกับอาสนวิหารพระนางมารีอาฯ จันทบุรี ที่มีการล้างบาปทุกคนในครอบครัวมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 70.5 ซึ่งแสดงให้เห็นว่า การล้างบาปมีความสำคัญนอกจากจุดมุ่งหมายทางศาสนาก็คือการล้างบาปเป็นประตูไปสู่การสร้างชุมชนคาทอลิก ซึ่งมีอัตลักษณ์เป็นของตัวเองดังนั้นงานอภิบาลของวัดคาทอลิกจึงถือว่าเป็นภารกิจในการที่จะต้องดูแลให้สมาชิกของครอบครัวคาทอลิกมีบทบาทรับผิดชอบล้างบาปทุกคน (ชัยยนต์ ประดิษฐ์ศิลป์. 2551 : 41-42)

อาจกล่าวได้ว่า ชุมชนคาทอลิกวัดพระหฤทัยฯ ขลุง มีลักษณะการสืบทอดแบบแผนการปฏิบัติตนทางศาสนาของสมาชิกในครอบครัวจากอาสนวิหารพระนางมารีอาฯ จันทบุรี

ตาราง 24 จำนวนและร้อยละจำแนกตามรูปแบบการแต่งงานของคนในครอบครัว

รูปแบบการแต่งงาน	จำนวน (คู่)	ร้อยละ
ไม่เข้าวัด	136	23.40
เข้าวัด	446	76.60
รวม	582	100.00

จากตาราง 24 พบว่า คนในครอบครัวคาทอลิกวัดพระหฤทัยฯ ขลุงมีรูปแบบการแต่งงานแบบเข้าวัด มากที่สุดคิดเป็นร้อยละ 76.60

ตาราง 25 จำนวนและร้อยละจำแนกตามศาสนาที่แต่งงานของคนในครอบครัว

ศาสนาที่แต่งงาน	จำนวน (คู่)	ร้อยละ
ศาสนาคริสต์	184	31.60
ศาสนาพุทธ	397	68.20
ศาสนาอิสลาม	1	0.20
รวม	582	100.00

จากตาราง 25 ข้อมูลที่ได้จากกลุ่มตัวอย่างพบว่า คนในครอบครัวแต่งงานกับคนที่นับถือศาสนาพุทธมากที่สุดคิดเป็นร้อยละ 68.20 รองลงมา แต่งงานกับคนที่นับถือศาสนาคริสต์ คิดเป็นร้อยละ 31.60

จากตาราง 24 และตาราง 25 พบว่า แบบแผนครอบครัวคาทอลิกวัดพระหฤทัยฯ ขลุง มีการสืบทอดวัฒนธรรมชุมชนคาทอลิก คล้ายคลึงกับอาสนวิหารพระนางมารีอาฯ จันทบุรีที่มีรูปแบบการแต่งงานของคนในครอบครัว มีการเข้าร่วมพิธีแต่งงานในวัด ถึงร้อยละ 78.60 และผู้ที่แต่งงานกับคนในครอบครัวส่วนใหญ่ นับถือศาสนาพุทธ ถึงร้อยละ 50.70 (ชัยยนต์ ประดิษฐ์ศิลป์. 2551 : 42)

อาจกล่าวได้ว่า ชุมชนคาทอลิกวัดพระหฤทัยฯ ขลุง มีลักษณะการสืบทอดแบบแผนการปฏิบัติทางศาสนาของสมาชิกในครอบครัวจากอาสนวิหารพระนางมารีอาฯ จันทบุรี

ตาราง 26 ร้อยละและค่าเฉลี่ยของระดับการปฏิบัติศาสนกิจของคนในครอบครัว (n = 217)

ข้อความ	เป็น	บ่อย	ปาน	นาน ๆ	ไม่	$\bar{X}$	การแปล ความหมาย	ลำดับ
	ประจำ	ครั้ง	กลาง	ครั้ง	เคย			
	จำนวน/ร้อยละ							
1. การเข้าร่วมมิสซา	14/	42/	76/	85/				
ศีลสมรส	6.46	19.36	35.03	39.17	-	2.93	ปานกลาง	12
2. การไปร่วมงาน	85/	61/	44/	27/				
สวดศพ	39.17	28.11	20.28	12.45	-	3.94	ปานกลาง	8
3. การไปร่วมพิธี	2/	3/	32/	168/	12/			
บวชพระสงฆ์	0.93	1.39	14.75	77.42	5.53	2.15	น้อย	16
4. การมิสซาวัดใหญ่	155/	38/	15/	9/				
	71.43	17.52	6.92	4.15	-	4.56	มาก	6
5. การไปร่วมมิสซา	168/	42/	4/	3/		4.73		
เสกป่าช้า	77.42	19.36	1.85	1.39	-		มาก	1
6. การไปร่วมงาน	157/	41/	11/	8/				
ฉลองวัด	72.35	18.90	5.07	3.69	-	4.60	มาก	5
7. การไปฉลองวัด	36/	47/	63/	51/	20/			
ที่อื่น	16.59	21.66	29.04	23.51	9.22	3.13	ปานกลาง	10

ตาราง 26 (ต่อ)

ข้อความ	เป็น	บ่อย	ปาน	นาน ๆ	ไม่	$\bar{X}$	การแปล ความหมาย	ลำดับ
	ประจำ	ครั้ง	กลาง	ครั้ง	เคย			
	จำนวน/ร้อยละ							
8. การทำปัสกา	162/ 74.66	42/ 19.36	7/ 3.23	6/ 2.77	-	4.66	มาก	4
9. การไปร่วมมิสซา วันคริสต์มาส	168/ 77.42	40/ 18.44	7/ 3.23	2/ 0.93	-	4.72	มาก	2
10. การทำนพวาร พระมารดานิจจา	42/ 19.36	54/ 24.89	57/ 26.27	48/ 22.12	16/ 7.38	3.27	ปานกลาง	9
11. การไปมิสซา วันศุกร์ต้นเดือน	39/ 17.98	41/ 18.90	63/ 29.04	52/ 23.97	22/ 10.14	3.11	ปานกลาง	11
12. การแก้บาป- รับศีลมหาสนิท	172/ 79.27	36/ 16.59	5/ 2.31	2/ 0.93	2/ 0.93	4.72	มาก	3
13. การสวดภาวนา ร่วมกัน	8/ 3.69	12/ 5.53	62/ 28.58	83/ 38.25	52/ 23.97	2.27	น้อย	15
14. การไปเฝ้าศีล	132/ 60.83	28/ 12.91	12/ 5.53	34/ 15.67	11/ 5.07	4.09	ปานกลาง	7
15. การรับศีลเจิม คนป่วย	42/ 19.36	33/ 15.21	41/ 18.90	58/ 26.73	43/ 19.82	2.88	ปานกลาง	13
16. การทำพิธีกรรม	7/ 3.23	10/ 4.61	33/ 15.21	99/ 45.63	68/ 31.34	2.03	น้อย	17
17. การไปเดิน รูป 14 ภาค	21/ 9.68	18/ 8.30	80/ 36.87	88/ 40.56	10/ 4.61	2.78	ปานกลาง	14
รวม	-	-	-	-	-	3.56	ปานกลาง	-

จากตาราง 26 เป็นข้อมูลเกี่ยวกับชีวิตทางศาสนาของครอบครัวคาทอลิกโดยพิจารณาถึงระดับการปฏิบัติศาสนกิจในเรื่องต่าง ๆ เราสามารถสรุปในภาพรวมได้ว่าคาทอลิกชุมชนวัดพระหฤทัยฯ ขลุง ยังมีการปฏิบัติศาสนกิจหรือมีความศรัทธาในระดับปานกลาง

เมื่อจัดระดับการปฏิบัติศาสนกิจของสมาชิกในครอบครัวคาทอลิกออกเป็นกลุ่มเราสามารถแบ่งออกได้เป็น 3 ระดับ คือ กิจกรรมที่มีการปฏิบัติมากกิจกรรมที่มีการปฏิบัติปานกลาง และกิจกรรมที่มีการปฏิบัติน้อย

กิจกรรมทางศาสนาที่สมาชิกในครอบครัวคาทอลิกชุมชนวัดพระหฤทัยฯ ขลุง มีการปฏิบัติมากมี 6 กิจกรรมเรียงลำดับคือการไปร่วมมิสซาเสกป่าช้าการไปร่วมมิสซาวันคริสต์มาสการเก็บป-รับศีลมหาสนิทการทำปีสกาการไปร่วมงานฉลองวัดและการไปร่วมมิสซาวัดใหญ่

กิจกรรมทางศาสนาที่สมาชิกในครอบครัวคาทอลิกชุมชนวัดพระหฤทัยฯ ขลุง มีการปฏิบัติปานกลาง มี 8 กิจกรรมเรียงลำดับคือ การไปเฝ้าศีลการไปร่วมงานสวดศพการทำนพวารพระมารดานิจจานุเคราะห์การไปฉลองวัดที่อื่นการไปมิสซาวันศุภร์ต้นเดือนการไปร่วมมิสซาศีลสมรส การรับศีลเจิมคนป่วย และการเดินรูป 14 ภาค

กิจกรรมทางศาสนาที่สมาชิกในครอบครัวคาทอลิกชุมชนวัดพระหฤทัยฯ ขลุง มีการปฏิบัติน้อย มี 3 กิจกรรม คือ การสวดภาวนาภายในครอบครัวการไปร่วมพิธีบวชพระสงฆ์ และการทำพิธีกรรม

เมื่อพิจารณาถึงการสืบทอดวัฒนธรรมชุมชนคาทอลิก จะพบว่ากิจกรรมทางศาสนาที่สมาชิกในครอบครัวคาทอลิกชุมชนวัดพระหฤทัยฯ ขลุง มีการปฏิบัติมากตามลำดับคือ การไปร่วมมิสซาเสกป่าช้าการไปร่วมมิสซาวันคริสต์มาสการเก็บป-รับศีลมหาสนิทการทำปีสกาการไปร่วมงานฉลองวัดและการไปร่วมมิสซาวัดใหญ่ เมื่อเปรียบเทียบกับกิจกรรมทางศาสนาที่สมาชิกในครอบครัวคาทอลิกชุมชนอาสนวิหารพระนางมารีอาฯ จันทบุรีมีการปฏิบัติมาก มีจำนวน 6 กิจกรรมตามลำดับคือ การไปร่วมมิสซาวันคริสต์มาส การไปร่วมมิสซาเสกป่าช้า การไปร่วมงานฉลองวัด การทำปีสกาการไปมิสซาที่วัดใหญ่ และการเก็บป-รับศีล (ชัยยนต์ ประดิษฐ์ศิลป์. 2551 : 44)

จากผลการศึกษาพบว่า ชีวิตทางศาสนาของชุมชนคาทอลิกของวัดพระหฤทัยแห่งพระเยซูเจ้าฯ ขลุง มีความแตกต่างจากคาทอลิกของอาสนวิหารพระนางมารีอาปฏิสนธินิรมลในด้านการปฏิบัติศาสนกิจของคนในครอบครัว ดังนี้

ชุมชนคาทอลิกของวัดพระหฤทัยแห่งพระเยซูเจ้าฯ ขลุง มีการไปร่วมพิธีบวชพระสงฆ์น้อย ในขณะที่คาทอลิกของอาสนวิหารพระนางมารีอาปฏิสนธินิรมลมีการไปร่วมพิธีบวชพระสงฆ์ในระดับปานกลาง อาจสันนิษฐานได้ว่า ด้วยสภาพเศรษฐกิจในปัจจุบัน คริสตชนส่วนใหญ่มีฐานะ

ไม่คืนัก การไปร่วมพิธีบวชพระสงฆ์ตามวัดต่าง ๆ จำเป็นต้องมีค่าใช้จ่ายในการเดินทางทำให้คาทอลิกส่วนใหญ่ไม่ได้เดินทางไปร่วมพิธีดังกล่าว

ส่วนคาทอลิกของวัดพระธาตุยาคูแห่งพระเยซูเจ้าฯ ขลุง มีการรับศีลเจิมคนป่วย ในระดับปานกลาง ในขณะที่คาทอลิกของอาสนวิหารพระนางมารีอาปฏิสนธินิรมล มีการรับศีลเจิมคนป่วยน้อย อาจมีผลมาจากเดิมการรับศีลเจิมคนป่วย ตามปกติแล้วผู้ที่รับศีลนี้ คือ ผู้ป่วยที่อยู่ในอันตรายว่าจะเสียชีวิต คือ ผู้ป่วยหนัก เท่านั้น แต่ในปัจจุบันการรับศีลเจิมคนป่วย แม้ไม่ได้ป่วยไข้ก็สามารถรับศีลนี้ได้เหมือนกัน เช่น ในกรณีของผู้สูงอายุ จึงมีหลายแห่งนิยมโปรยศีลเจิมฯ แก่บรรดาผู้อาวุโส ในโอกาสสำคัญ เช่น วันผู้สูงอายุ หรือมีการเจิมในวันผู้ป่วยสากล จึงมีผู้เข้าร่วมรับศีลเจิมคนป่วยสำหรับคนทั่วไปด้วย

ในด้านการทำพิธีกรรมของคาทอลิกวัดพระธาตุยาคูแห่งพระเยซูเจ้าฯ ขลุง อยู่ในระดับน้อย เมื่อเทียบกับคาทอลิกของอาสนวิหารพระนางมารีอาปฏิสนธินิรมล ที่มีการทำพิธีกรรมในระดับปานกลางนั้น อาจสันนิษฐานได้ว่า คาทอลิกวัดพระธาตุยาคูแห่งพระเยซูเจ้าฯ ขลุง มีการปฏิบัติการทำพิธีกรรมที่ลดลงจากในอดีต อาจเป็นเพราะเศรษฐกิจ สังคมและวัฒนธรรมที่เปลี่ยนไปตามยุคสมัย กระแสค่านิยมของวัตถุนิยมและบริโภคนิยมทำให้ความเชื่อและความศรัทธาในหมู่เยาวชนปัจจุบันลดน้อยลง

ตาราง 27 ร้อยละและค่าเฉลี่ยของระดับการประยุกต์ศาสนาในชีวิตประจำวัน (n = 217)

ข้อความ	เป็นประจำ	บ่อยครั้ง	ปานกลาง	นาน ๆ ครั้ง	ไม่เคย	$\bar{X}$	การแปลความหมาย	ลำดับ
	จำนวน/ร้อยละ							
1. การช่วยเหลือคนยากจน	2/0.93	4/1.85	12/5.53	165/76.04	34/15.67	1.97	น้อย	1
2. การช่วยเหลือคนติดคุก/ผู้ถูกจองจำ	-	-	3/1.39	21/9.68	193/88.94	1.13	น้อย	4
3. การช่วยเหลือผู้สูงอายุ	6/2.77	11/5.07	19/8.6	96/44.24	85/39.17	1.88	น้อย	2
4. การช่วยคนติดเอดส์	2/0.93	2/0.93	8/3.69	11/5.07	194/89.40	1.19	น้อย	3
รวม	-	-	-	-	-	1.55	น้อย	-

จากตาราง 27 ข้อมูลเกี่ยวกับชีวิตทางศาสนาของครอบครัวคาทอลิกโดยพิจารณาถึงระดับการประยุกต์ใช้ศาสนาในชีวิตประจำวันของสมาชิกครอบครัวคาทอลิกวัดพระหฤทัยฯ ขลุง พบว่า เมื่อจัดลำดับการประยุกต์ใช้ศาสนธรรมในชีวิตประจำวันของสมาชิกครอบครัวคาทอลิก จะเห็นว่ากิจกรรม ทั้ง 4 กิจกรรมตามตารางข้างต้น ได้แก่ การช่วยเหลือคนยากจน การช่วยเหลือผู้สูงอายุ การช่วยคนติดเอดส์ การช่วยเหลือคนติดคุก/ผู้ถูกจองจำ ตามลำดับซึ่งมีการประยุกต์ศาสนาในชีวิตประจำวันอยู่ในระดับน้อย

เมื่อเปรียบเทียบกับกิจกรรมทางศาสนาที่สมาชิกในครอบครัวคาทอลิกอาสนวิหารพระนางมารีอาฯ จันทบุรี มีการปฏิบัติปานกลาง มีจำนวน 2 กิจกรรมตามลำดับ คือ การช่วยเหลือคนยากจน การช่วยเหลือผู้สูงอายุ และกิจกรรมที่มีการปฏิบัติน้อย มีจำนวน 2 กิจกรรมตามลำดับ คือการช่วยคนติดเอดส์ การช่วยเหลือคนติดคุก/ผู้ถูกจองจำ ตามลำดับซึ่งสรุปโดยภาพรวม มีการประยุกต์ศาสนาในชีวิตประจำวันอยู่ในระดับน้อย (ชัชชนต์ ประดิษฐ์ศิลป์, 2551 : 45)

เมื่อพิจารณาถึงการประยุกต์ใช้ศาสนาในชีวิตประจำวันพบว่าสมาชิกในครอบครัวของคาทอลิกวัดพระหฤทัยแห่งพระเยซูเจ้าฯ ขลุง มีการนำศาสนธรรมมาใช้กันน้อยในการดำเนินชีวิต ในขณะที่คาทอลิกของอาสนวิหารพระนางมารีอาฯ ปทุมธานีมีผล มีการช่วยเหลือคนยากจน และผู้สูงอายุในระดับปานกลาง อาจสันนิษฐานได้ว่า ด้วยสภาพเศรษฐกิจและสังคมในปัจจุบัน มีความฝืดเคือง จึงเป็นภาวะวิกฤติทางสังคมเมื่อบุคคลในสังคมมีมากขึ้นความเห็นแก่ตัวจึงมากขึ้น

ตาราง 28 ร้อยละและค่าเฉลี่ยของระดับการมีความสัมพันธ์กับศาสนาอื่น (n = 217)

ข้อความ	เป็น	บ่อย	ปาน	นาน ๆ	ไม่เคย	$\bar{X}$	การแปลความหมาย	ลำดับ
	ประจำ	ครั้ง	กลาง	ครั้ง				
	จำนวน/ร้อยละ							
1. คนในครอบครัวเคยพูดคุยติดต่อกับคนนับถือศาสนาอื่น	217/100.00	-	-	-	-	5.00	มาก	1
2. คนในครอบครัวไปร่วมพิธีของศาสนาอื่น	8/3.69	11/5.07	15/6.92	181/83.41	2/0.93	2.28	น้อย	2
3. คนในครอบครัวชวนเพื่อนต่างศาสนามาร่วมพิธีของคาทอลิก	2/0.93	3/1.39	23/10.60	107/49.31	82/37.79	1.79	น้อย	3
รวม	-	-	-	-	-	3.03	น้อย	-

จากตาราง 28 เป็นข้อมูลเกี่ยวกับชีวิตทางศาสนาของครอบครัวคาทอลิกโดยพิจารณาถึงระดับความสัมพันธ์อันดีที่มีต่อศาสนาอื่นเราสามารถสรุปในภาพรวมได้ว่าคาทอลิกในชุมชนวัดพระหฤทัยฯ ขลุงมีกิจกรรมศาสนสัมพันธ์อยู่ในระดับน้อยกล่าวคือสมาชิกในครอบครัวคาทอลิกมีการพูดคุยติดต่อกับศาสนิกชนอื่นมากในขณะที่ไปร่วมพิธีกรรมของศาสนาอื่นและชวนเพื่อนต่างศาสนามาร่วมกิจกรรมของคาทอลิกน้อย ซึ่งยังคงความเป็นอัตลักษณ์ทางด้านความเชื่อทางศาสนาอย่างมาก

เมื่อเปรียบเทียบกับความสัมพันธ์กับศาสนาอื่นของครอบครัวคาทอลิกอาสนวิหารพระนางมารีอาฯ จันทบุรีมีการปฏิบัติมาก จำนวน 1 กิจกรรม คือ คนในครอบครัวเคยพูดคุยติดต่อกับคนนับถือศาสนาอื่น และกิจกรรมที่มีการปฏิบัติปานกลาง มีจำนวน 2 กิจกรรมตามลำดับ คือ คนในครอบครัวไปร่วมพิธีของศาสนาอื่น คนในครอบครัวชวนเพื่อนต่างศาสนามาร่วมพิธีของคาทอลิก ซึ่งสรุปโดยภาพรวมความสัมพันธ์กับศาสนาอื่นอยู่ในระดับปานกลาง (ชัยนงค์ ประดิษฐศิลป์, 2551 : 46)

เมื่อพิจารณาถึงการมีความสัมพันธ์กับศาสนาอื่นพบว่า สมาชิกของครอบครัวคาทอลิกวัดพระหฤทัยแห่งพระเยซูเจ้าฯ ขลุง ไปร่วมพิธีของศาสนาอื่นและชวนเพื่อนต่างศาสนามาร่วมพิธีของคาทอลิกมีอยู่ในระดับน้อยในขณะที่คาทอลิกของอาสนวิหารพระนางมารีอาปฏิสนธิ์นิรมลมีสมาชิกของครอบครัวไปร่วมพิธีของศาสนาอื่นและชวนเพื่อนต่างศาสนามาร่วมพิธีของคาทอลิกมีอยู่ในระดับปานกลาง อาจสันนิษฐานได้ว่า กลุ่มตัวอย่างที่เป็นผู้แบบสอบถาม ส่วนใหญ่เป็นกลุ่มคนรุ่นอาวุโส ซึ่งมีความเชื่อความศรัทธาในศาสนาอยู่ในเกณฑ์ที่สูง ประกอบกับการปฏิบัติสัมพันธ์เฉพาะคนในชุมชนคาทอลิกเช่นเดียวกัน